

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای کترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه‌دی رشته

مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک

ELECTRICAL ENGINEERING - ELECTRONIC INTEGRATED CIRCUITS

مقطع کارشناسی ارشد

تهریه کنندگان:

مرتبه علمی	نام عضو هیات علمی
دانشیار	دکتر صمد شیخایی
دانشیار	دکتر شاهین جعفرآبادی آشتیانی
استادیار	دکتر شقایق وحدت

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	دروس تخصصی-۲ چهار مورد بوده‌اند.	درس "مدارهای مجتمع توان پایین" به دروس تخصصی-۲ اضافه شده است و تعداد دروس، از ۴ به ۵ مورد رسیده است. دانشجویان به جای ۲ درس از بین ۴ درس، ۲ درس از بین ۵ درس را انتخاب خواهند کرد.
۲.	سمینار (۲ واحد)	به صورت روش تحقیق ۱ و روش تحقیق ۲ (هر کدام یک واحد) ارائه می‌شود.
۳.	مدارهای زیست الکترونیک	تغییر نام داده شده به: مدارها و سیستمهای مجتمع زیستی
۴.	مدارهای مجتمع خیلی فشرده	تغییر نام داده شده به: مدارهای مجتمع خیلی فشرده پیشرفته
۵.	تکنولوژی مدارهای مجتمع فرکانس بالا	تغییر نام داده شده به: تکنولوژی مدارهای مجتمع فرکانس بالا رادیویی
۶.	اتصالات میانی و نانو سیم‌ها در مدارات VLSI و نانو سیستم‌ها	تغییر نام داده شده به: اینترکانکت‌ها و یک‌پارچگی سیگنال در مدارهای VLSI و نانو سیستم‌ها
۷.	محاسبات کوانتومی	ماهیت این درس با دیگر دروس رشته مقداری تفاوت دارد ولذا از فهرست دروس این رشته حذف شده است. اما دانشجویان کماکان می‌توانند آن را به عنوان دروس تخصصی رشته‌های دیگر بگذرانند.
۸.	--	درس طراحی مدارهای مجتمع خیلی فشرده دیجیتال، از RTL تا GDSII اضافه شده است
۹.	--	درس بسته‌بندی تراشه و مجتمع‌سازی ناهمگن اضافه شده است
۱۰.	--	درس فناوری‌ها، مدارها و سیستم‌های حافظه اضافه شده است
۱۱.	--	درس محاسبات درون حافظه اضافه شده است
۱۲.	--	سرفصل و محتوای کلیه دروس مورد بازبینی قرار گرفته‌اند.

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

الف) مقدمه

مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک مجموعه مهارت‌هایی را در بر دارد که شامل تحلیل، طراحی، و تست مدارهای الکترونیکی آنالوگ، دیجیتال، و فرکانس بالای مجتمع، و ساخت سیستم‌های الکترونیکی با استفاده از مدارهای مجتمع است. این مدارات می‌توانند کاربردهای گسترده‌ای در دریافت و پردازش سیگنال‌های الکتریکی و کنترل سامانه‌ها داشته باشند. بطور خلاصه می‌توان گفت امروزه پیاده‌سازی تمام سامانه‌های ارتباطی والگوریتم‌های کنترلی به کمک مدارهای مجتمع الکترونیک انجام می‌پذیرد.

با اختراع ترانزیستور در اوایل دهه ۵۰ میلادی و ابداع مدارهای مجتمع در یک دهه بعد از آن، فناوری الکترونیک و مدارهای مجتمع شاهد پیشرفت بسیار سریعی بوده است به طوری که در مدت چند دهه، توانایی این فناوری از ساخت مدارات الکترونیکی ساده با چند ترانزیستور، به ساخت مداراتی با چند میلیارد ترانزیستور رسیده است. بازار بین المللی این فن‌آوری نیز بالغ بر صدها میلیارد دلار می‌شود.

با توجه به رشد بسیار سریع فناوری مدارهای مجتمع الکترونیک، سرعت تغییرات در مباحث آموزشی آن بالا است به طوری که نیاز به بروز کردن مستمر آن فارغ از برنامه‌های رسمی وجود داشته است که خوشبختانه در دانشگاه تهران با توجه به سرآمدی استادی آن این امر با ارائه دروس جدید، و استفاده از منابع درسی مناسب تا حد بالایی تحقق یافته است. حوزه‌های تحقیقاتی فعال در این رشته در دانشگاه تهران عبارتند از: طراحی و ساخت مدارهای مجتمع آنالوگ، دیجیتال، سیگنال مخلوط و رادیویی، شامل مبدل‌های داده، تقویت‌کننده‌ها، فرستنده‌گیرنده‌های مخابراتی، پردازش گرهای سیگنال دیجیتال، مدارهای الکترونیک زیستی (بیولکترونیک)، مدارهای مجتمع کم‌توان، پیاده‌سازی شبکه‌های عصبی مصنوعی، و ... همچنین در این رشته، تحقیقات روی مدارهای گسسته (دیسکریت) نیز انجام می‌گیرد.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

برنامه حاضر برای مقطع کارشناسی ارشد رشته مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک تهیه شده است. این رشته به طور متوسط برای دو سال تحصیلی (چهار نیم سال) طراحی شده و هر نیم سال مشتمل بر ۱۶ هفته آموزشی است. برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت آموزش در نظر گرفته شده است. دانشجویان در این برنامه باید ۸ واحد آموزشی از دروس تخصصی-۱ را که موضوعات پایه‌ای و اساسی در رشته محسوب می‌شوند با موفقیت بگذرانند. در راستای کمک به انجام پایان‌نامه، با تأیید استاد راهنمای دانشجویان باید نسبت به اخذ حداقل ۶ واحد از دروس تخصصی-۲ و حداقل ۹ واحد از دروس اختیاری اقدام نمایند. تعداد ۶ واحد نیز برای پایان‌نامه کارشناسی ارشد و در نتیجه تعداد کل ۲۹ واحد برای دانش آموختگی در نظر گرفته شده است.

پ) ضرورت و اهمیت

هدف این رشته تربیت مهندسانی است که توانایی تحلیل، طراحی، ساخت، و تست سامانه‌های پیچیده الکترونیک، شامل مدارهای مجتمع و سامانه‌های الکترونیکی را که با استفاده از مدارهای مجتمع ساخته می‌شوند داشته باشند. می‌توان گفت هیچ فناوری مهمی در دنیا وجود ندارد که نیازمند مدارهای الکترونیکی نباشد. از پیاده‌سازی سخت‌افزاری هوش مصنوعی و شبکه‌های عصبی که طی سالیان اخیر توجه زیادی را به خود جلب کرده است گرفته تا خودروها، هواپیماها، لوازم خانگی، ابزارهای ارتباطی و دستگاه‌های پزشکی، در همه این موارد، به طریقی از مدارهای مجتمع (فسرده) و سامانه‌های

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۵

الکترونیکی استفاده می‌گردد. از طرفی، امروزه اهمیت پژوهش در حوزه‌های بین رشته‌ای و حرکت بر روی مرزهای دانش بر هیچکس پوشیده نیست. با توجه به تنوع حوزه‌های تحقیقاتی اساتید دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر، امکان فعالیت در حوزه‌های بین رشته‌ای برای دانشجویان این گرایش وجود خواهد داشت که آن‌ها را جهت ورود به بازار کار و یا ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر توانمند می‌سازد. با توجه به گستردگی کاربرد مدارهای الکترونیکی در اکثر سامانه‌ها، دانش‌آموختگان این رشته علاوه بر صنایع تخصصی الکترونیک و میکروالکترونیک، در سایر صنایع نظیر خودروسازی، انرژی، رباتیک، تجهیزات پزشکی و نظامی نیز می‌توانند در ایران مشغول به کار شوند.

جدول (۱)-توزيع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس جبرانی (*)	حداقل صفر حداکثر ۶ واحد
دروس عمومی	*
دروس پایه	*
دروس تخصصی الزامی-۱	۸ واحد
دروس تخصصی الزامی-۲	حداقل ۶ حداکثر ۱۵ واحد
دروس تخصصی اختیاری	حداقل صفر حداکثر ۹ واحد
پایان نامه	۶ واحد
جمع	۲۹

(*) در صورت غیرمرتب بودن رشته مقطع قبلی دانشجو، گذراندن حداکثر ۳ واحد جبرانی با انتخاب گروه آموزشی لازم است.

تبصره ۵: دانشجویانی که گرایش مقطع قبلی آنان با این گرایش غیرمرتب می‌باشد بایستی تا ۳ واحد را به عنوان دروس چبرانی از میان دروس دوره قبل این رشته در نیمسال اول تا دوم بگذرانند. انتخاب این دروس به تشخیص گروه آموزشی است و شامل دروسی است که دانش پایه و اصلی این رشته را در بر دارد.

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش آموختگان

دروس مرتبط	کسب مهارت، شایستگی و توانمندی در زمینه
مدارهای مجتمع خطی، مبدل‌های داده مجتمع، مدارهای مجتمع فرکانس رادیویی، مدارها و سیستم‌های مجتمع زیستی، بسته‌بندی تراشه و مجتمع‌سازی ناهمگن، تکنولوژی مدارهای مجتمع رادیویی، مدارهای مجتمع خطی پیشرفته، فیلترهای مجتمع، پردازش سیگنال‌های آنالوگ، مدارهای پهن‌باند، مدارهای مجتمع یکپارچه ریزموج، مدارهای مجتمع نوری	طراحی مدارهای مجتمع آنالوگ
مدارهای مجتمع خیلی فشرده پیشرفته، مدارهای مجتمع توان پایین، فناوری‌ها - مدارها و سیستم‌های حافظه، محاسبات درون حافظه، طراحی مدارهای مجتمع خیلی فشرده دیجیتال از RTL تا GDSII، اینترکانکت‌ها و یکپارچگی سیگنال و در مدارهای VLSI و نانو‌سیستم‌ها، رابطهای سریال پرسرعت، طراحی و مدل‌سازی با زبان‌های سخت‌افزاری (VHDL)، سیستم روی تراشه	طراحی مدارهای مجتمع دیجیتال
ابزار دقیق پیشرفته الکترونیکی، اینترکانکت‌ها و یکپارچگی سیگنال و در مدارهای VLSI و نانو‌سیستم‌ها، رابطهای سریال پرسرعت، الکترونیک سطح گسترده	طراحی سیستم‌های الکترونیک
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	
روش تحقیق ۱ و ۲	آشنایی با روش‌های تحقیق و ارائه مستندات

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

مطابق ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

چ) عناوین دروس امتحانی جهت ورود به مقطع کارشناسی ارشد و ضرایب

عناوین دروس امتحانی و ضرایب مربوطه در آزمون ورودی، توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مشخص می‌شود و دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر تابع آن خواهد بود.

عناوین دروس امتحانی : ۱- زبان عمومی و تخصصی (انگلیسی)، ۲- ریاضیات (معادلات دیفرانسیل، ریاضیات مهندسی، آمار و احتمال)، ۳- مدارهای الکتریکی (۱ او ۲)، ۴- الکترونیک (۱ او ۲) و سیستمهای دیجیتال، ۵- ماشینهای الکتریکی (۱ او ۲) و تحلیل سیستمهای انرژی الکتریکی، ۶- سیستمهای کنترل خطی، ۷- سیگنالها و سیستمهای، ۸- الکترومغناطیس.

ضرایب دروس امتحانی به ترتیب دروس (از راست به چپ)									ردیف	گروایش	رشته
۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	کد ضریب			
۲	۲	۱	۱	۴	۳	۳	۲	۱	مدارهای مجتمع الکترونیک	مهندسی برق	

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۱)- عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد (۳-۱) واحد	نوع واحد			تعداد ساعت	پیش‌نیاز	هم‌نیاز
			نظری عملی	- نظری عملی	عملی نظری			
.۱	الکترونیک ۲	۳	*			۴۸	•	-
.۲	الکترونیک ۳	۳	*			۴۸	•	-
.۳	فیزیک الکترونیک	۳	*			۴۸	•	-

- به تشخیص گروه آموزشی، دانشجویان باید نسبت به گذراندن دروس از جدول بالا به عنوان واحدهای

جبرانی مطابق مقررات آموزشی دانشگاه اقدام نمایند.

جدول (۲)- عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی الزامی-۱*

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد ۳-۱) (واحد)	نوع واحد			تعداد ساعت	هم‌نیاز	پیش‌نیاز
			عملی	نظری	- نظری- عملی			
.۱	مدارهای مجتمع خیلی فشرده پیشرفته	۳	*			۴۸	-	-
.۲	مدارهای مجتمع خطی (CMOS)	۳	*			۴۸	-	-
.۳	روش تحقیق ۱	۱	*			۱۶	-	-
.۴	روش تحقیق ۲	۱	*			۱۶	-	-

* گذراندن تمام دروس تخصصی-۱ الزامی است.

جدول (۳)- عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی الزامی-۲

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد ۳-۱ (واحد)	نوع واحد						تعداد ساعت	هم نیاز	پیش نیاز
			نظری عملی	- نظری عملی	عملی	نظری	عملی	نظری			
.۱	مبدل های داده مجتمع	۳	*						۴۸	•	-
.۲	مدارهای مجتمع فرکانس رادیویی	۳	*						۴۸	•	-
.۳	اینتر کانکت ها و یک پارچگی سیگنال در مدارهای VLSI و نانو سیستم ها	۳	*						۴۸	•	-
.۴	ابزار دقیق پیشرفته الکترونیکی	۳	*						۴۸	•	-
.۵	مدارهای مجتمع توان پایین	۳	*						۴۸	•	-

* دانشجویان می بایست با تایید استاد راهنمای حداقل دو درس و حداقل پنج درس از حدول بالا را بگذرانند.

جدول (۴)- عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی اختیاری

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد						تعداد واحد	تعداد ساعت		پیش‌نیاز	هم‌نیاز
			عملی	نظری	- نظری عملی	عملی	نظری	عملی		عملی	نظری		
.۱	فناوری‌ها، مدارها و سیستم‌های حافظه	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۲	محاسبات درون حافظه	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۳	رابطهای سریال پرسیرعت	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۴	مدارها و سیستمهای مجتمع ذیستی	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۵	تکنولوژی مدارهای مجتمع فرکانس رادیویی	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۶	بسهندی تراشه و مجتمع سازی ناهمگن	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۷	الکترونیک سطح گسترده	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۸	طراحی مدارهای مجتمع خلیلی فشرده دیجیتال، از GDSII تا RTL	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۹	سیستم روی تراشه	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۰	مدارهای مجتمع خطی پیشرفته	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۱	فیلترهای مجتمع	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۲	پردازش سیگنالهای آنالوگ	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۳	مدارهای پهن باند	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۴	مدارهای مجتمع یکپارچه ریز موج	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۵	مدارهای مجتمع نوری	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۶	تئوری و فناوری ساخت افزارهای نیم‌رسانا	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۷	افزارهای نیم‌رسانا	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۸	طراحی و مدل‌سازی بازبان‌های سخت‌افزاری (VHDL)	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۱۹	سلول خورشیدی	۳	*						۴۸	۰		-	-
.۲۰	نانوییوالکترونیک	۳	*						۴۸	۰		-	-

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۱۴

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد						تعداد ساعت	هم‌نیاز	پیش‌نیاز
			عملی	نظری	-	عملی	نظری	عملی			
.۲۱	افزارهای ذخیره انرژی	۳	*						۴۸	۰	-
.۲۲	مباحث ویژه در الکترونیک	۳	*						۴۸	۰	-
.۲۳	دروس تحصیلات تكمیلی سایر رشته‌ها	۳	*						۴۸	۰	-

- به تشخیص استاد راهنما ، دانشجویان می‌یابیست حداقل صفر درس و حداکثر سه درس از فهرست دروس اختیاری بالا را بگذرانند.

- دانشجویان به تشخیص استاد راهنما و موافقت گروه آموزشی می‌توانند حداکثر دو درس اختیاری خود را از میان دروس سایر رشته‌های تحصیلات تكمیلی اخذ نماید.

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۱۶

نوع درس و واحد		مدارهای مجتمع خیلی فشرده پیشرفته	عنوان درس به فارسی:
☒ نظری ☐ پایه		Advanced Very Large Scale Integration (Advanced VLSI)	
☐ عملی ☒ تخصصی		دوروس پیش‌نیاز:	
☐ نظری-عملی ☐ اختیاری		دوروس هم‌نیاز:	
☐ رساله / پایان‌نامه		۳	تعداد واحد:
		۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد

الف) هدف کلی

- دانشجویان با روش‌های طراحی و پیاده‌سازی مدارهای خیلی فشرده دیجیتال مبتنی بر تکنولوژی CMOS در مقیاس زیر مایکرون و نانو و نیز چالش‌های طراحی آشنا شده و آنها را در مثال‌های مختلف بکار خواهند بست. با معیارهای طراحی شامل قابلیت اطمینان، هزینه (پیچیدگی یا سطح تراشه)، تأخیر (سرعت)، و توان مصرفی (انرژی) به عنوان پارامترهای مهم طراحی مدارهای مجتمع و روش محاسبه آنها آشنا شده و آنها را در طراحی بهینه انواع مدارهای ترکیبی و ترتیبی در سطوح مختلف مداری، سیستمی، واحد پردازشگر، مسیریابی سیگنال کلاک و خطوط توان بکار خواهند گرفت. آموزش و بکارگیری نرم افزارها و ابزار Verilog، VHDL، Hspice، Cadence، و

- در این درس، اهمیت اینترکانکت‌های درون تراشه و تاثیر آن در پارامترهای طراحی مورد بررسی قرار خواهند گرفت. کلیه روش‌های طراحی سفارشی و روش‌های مبتنی بر ابزارها و نرم‌افزارهای اتوماتیک بحث خواهند شد. طراحی انواع سلول‌های حافظه فرار و غیرفرار، پایا (استاتیک) و پویا (دینامیک) تا ساختارهای بسیار حجمی و بزرگ حافظه‌ها است. دانشجویان با طراحی لی‌اوْت آشنا شده و در مدارهای ساده و پیچیده، مهارت آن را بدست خواهند آورده.

ب) اهداف ویژه:

در پایان این درس، دانشجویان تحلیل، طراحی، بهینه‌سازی، پیاده‌سازی و تکنیک‌های طراحی لی‌اوْت مدارهای مجتمع فشرده دیجیتال استاتیک و دینامیک را با تسلط بر معیارهای طراحی در موارد زیر خواهند آموخت:

۱. تنواع جامع از خانواده‌های مدارهای منطقی ترکیبی و مدارهای منطقی ترتیبی، بر اساس معیارهای طراحی شامل قابلیت اطمینان، هزینه (سطح تراشه، پیچیدگی، کارایی (تأخیر یا سرعت)، و انرژی
۲. انواع بلوک‌های سازنده واحدهای محاسباتی شامل جمع کننده‌ها، ضرب کننده‌ها، انتقال دهنده‌ها تا مدارهای جانی، انواع متداول‌ترین‌های طراحی و پیاده‌سازی سفارشی و اتوماتیک
۳. انواع حافظه‌های برتراسه، حافظه‌های تراشه تنها، زمانبندی‌ها، محاسبات سرعت و انرژی مصرفی
۴. تأثیر اینترکانکت‌ها، یک‌پارچگی سیگنال، مسیریابی کلاک و توان، و بسته‌بندی packaging در ملاحظات طراحی

پ) مباحث و سرفصل‌ها:

۱. مقدمه‌ای بر مدارهای مجتمع فشرده دیجیتال VLSI: تاریخچه تحول و توسعه مدارهای مجتمع از معروفی اولین ترانزیستور تا مدارهای مجتمع سطح ویفر، موضوعات و مسائل طراحی مدارهای مجتمع، معیارهای طراحی (قابلیت اطمینان، هزینه و پیچیدگی، تأخیر یا سرعت، انرژی مصرفی)، چشم‌انداز آتی برای مدارهای مجتمع فشرده شامل فناوری‌های نوظهور، نانو الکترونیک، تکنولوژی 3D-VLSI، و مقیاس‌دهی تکنولوژی ساخت.
۲. فرآیند ساخت مدارهای مجتمع CMOS مقیاس نانو، بسته‌بندی packaging، و طراحی لی‌اوْت: فرآیند ساخت مدارهای مجتمع CMOS در مقیاس نانو، قواعد طراحی لی‌اوْت، چشم‌انداز و روندهای نوظهور در فرآیند تکنولوژی
۳. مقیاس‌دهی تکنولوژی: روند مقیاس دهی تا کوچکترین مشخصه ابعاد، تأثیر مقیاس دهی تکنولوژی در معیارهای طراحی، تأثیر مقیاس دهی تکنولوژی در روندهای جدید طراحی VLSI تا نانو CMOS و نانوالکترونیک، تأثیر مقیاس دهی در انواع پراسسورها، حافظه‌ها، پردازنده‌های بسیار سریع،

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۱۷

۴. افزاره (بررسی مختصر): مروری بر فیزیک عملکرد و روابط ترانزیستور MOSFET با تأکید بر ترانزیستورهای کانال کوتاه در ابعاد نانو، اثرات ثانویه در مشخصات ترانزیستور با ابعاد نانو، ترانزیستور در زیر آستانه.
۵. اتصالات میانی: معرفی جایگاه اینترکانکت‌ها در روند تحول و توسعه مدارهای مجتمع VLSI، تأثیر مقیاس‌دهی در اینترکانکت‌ها، پارامترها و پارازیتیکی‌های اتصالات میانی، مقاومت خازن و اندوکتانس، مدل‌های الکتریکی، مدل تأخیر و پاسخ خروجی، یک‌پارچگی سیگناال، نگاهی به تکنولوژی‌های آینده اتصالات میانی.
۶. معکوس‌کننده CMOS: معکوس‌کننده‌پایای CMOS در ابعاد نانو، چشم‌انداز شهودی، بررسی سبب‌بودن اینورتر CMOS و رفتار پایای آن. کارایی اینورتر شامل: رفتار پویا، توان و انرژی مصرفی، بررسی تأثیر مقیاس‌دهی در معیارهای ارزیابی و عملکردی معکوس‌کننده.
۷. طراحی گیت‌ها با منطق ترکیبی (Combinational) در CMOS: مقدمه‌ای بر مدارهای منطقی ترکیبی، طراحی مدارهای ساده و پیچیده CMOS و انواع خانواده‌ای مختلف مبتنی بر طراحی پایا Static و پویا Dynamic.
۸. طراحی گیت‌ها با منطق ترتیبی (Sequential): میانی و تعاریف مدارهای ترتیبی و عنصر عنصر پایه حافظه، طراحی انواع مدارهای لچ و رجیسترها مبتنی بر مبانی پایا و پویا، سبک‌های نوآورانه در طراحی رجیسترها، مسائل و چالش‌های مرتبط با رجیسترها. رویکرد پایپلاین کردن، استفاده از روش پایپلاین کردن برای بهینه‌سازی، طراحی مدارهای ترتیبی پیچیده و سایز بزرگ، مسیریابی کلاک و خطوط توان.
۹. متدولوژی طراحی و پیاده‌سازی مدارهای دیجیتال بسیار فشرده: روش‌های طراحی سفارشی Custom Design، روش‌های طراحی مبتنی بر استفاده از نرم‌افزارها و ابزار طراحی اتوماتیک (نیمه سفارشی، طراحی مبتنی بر FPGA)، ساختارهای مختلف طراحی مبتنی بر FPGA.
۱۰. طراحی بلوک‌های سازنده واحدهای محاسباتی: مقدمه‌ای بر ساختار و واحدهای سازنده پراسسورها، مسیرداده در معماری پردازنده‌های دیجیتال، روش‌های طراحی جمع‌کننده‌ها با رویکرد مداری و سیستمی، روش‌های طراحی ضرب کننده‌ها، روش‌های طراحی انتقال‌دهنده‌ها و سایر عملگرهای محاسباتی. روش‌های طراحی توان کم: معرفی انواع روش‌ها در سطوح طراحی و عملکردی، مصالحه توان و سرعت در ساختارهای مسیرداده.
۱۱. طراحی حافظه و ساختارهای آرایه‌ای: مقدمه‌ای بر حافظه‌های سطح تراشه و حافظه‌های تنها، ساختار حافظه و مدارهای جانبی، ساختار و روش‌های طراحی انواع حافظه‌های ROM, EPROM, EEPROM و محاسبه تأخیر (سرعت) در آنها. معرفی انواع حافظه‌های Static و حافظه‌های Dynamic، قابلیت اعتماد حافظه‌ها، محاسبات، طراحی مدارهای حسگر برای حافظه‌ها، مطالعه موردی در طراحی حافظه، روندها و تحولات جدید در حافظه نیم‌رسانا.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- استفاده از اسلایدهای درس با توجه به پیچیدگی محتوا درس و استفاده بهینه از زمان،
- بهروز نگهداشتن محتوا درس بر اساس پیشرفته دانش نظری مرتبط با درس،

- استفاده از نوشتن بر روی وايت بورد در توضیح و تشریح روابط و مفاهیم اصلی،
- پیش مطالعه درس توسط دانشجویان با توجه به اسلایدها و مستنداتی که از قبل در اختیار دانشجو قرار می‌گیرد.

- پرسش و پاسخ و بحث کلاسی برای هوشیار نگهداشتن، توجه دادن و مشارکت دانشجو،
- دادن تکالیف درسی، تمرین‌های کامپیوتری و پروژه کوچک درسی برای ایجاد مهارت‌های تخصصی.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی: تکالیف منزل، تمرین‌های کامپیوتری، پروژه درسی، و امتحان میان ترم:

۳۵ درصد

۶۵ درصد

آزمون پایان ترم:

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

امکانات متداول نظیر ویدئو پروژکتور برای ارائه درس، نرم‌افزارهای Hspice, Cadence, Verilog, VHDL برای انجام تکالیف کامپیوتری

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. R. Jacob Baker, CMOS: Circuit Design, Layout, and Simulation (IEEE Press Series), Wiley-IEEE Press on Microelectronic Systems, 2019.
2. Neil H.E. Weste, D. Harris, CMOS VLSI Design: A Circuits and Systems Perspective, Addison Wesley, 2011.
3. J.M. Rabaey , Digital Integrated Circuits: A Design Perspective, Prentice Hall, 2003.
4. Shojiro AsaiV , LSI Design and Test for Systems Dependability, Springer, 2018.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۱۸

عنوان درس به فارسی:		مدارهای مجتمع خطی (CMOS)	عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	آنالوگ ایندیکتاتورها (Analog Integrated Circuits (CMOS))	دروس پیش نیاز:	دروس همنیاز:
نظری ☒	☐ پایه		
عملی ☐	☒ تخصصی		
نظری-عملی ☐	☐ اختیاری	۳	تعداد واحد:
	☐ رساله / پایان نامه	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمي آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

الف) هدف کلی:

- اصول، کاربردها، روش‌های طراحی مدارهای مجتمع آنالوگ ارائه می‌گردد. مدارهای پایه‌ای از جمله تقویت کننده‌های عملیاتی معرفی می‌گردد. پaramترهای طراحی و مصالحه‌های طراحی بین آن پaramترها تبیین می‌گردد. به نویز الکترونیکی عنوان یکی از مهمترین پaramترهای طراحی توجه ویژه مبذول خواهد شد. روش‌های طراحی با توجه به خصوصیات تکنولوژی‌های CMOS جدید عرفی و بررسی می‌گردد. در فصول پایانی مدارهای آنالوگ پیچیده تر مانند فیلتر معرفی می‌گردد.

ب) اهداف ویژه:

۱. تحلیل مدارهای آنالوگ پایه مانند تقویت کننده
۲. طراحی تقویت کننده‌های عملیاتی مختلف با پaramترهای مختلف
۳. استخراج پaramترهای طراحی بلوک‌ها و مدارهای پایه از مشخصات بلوک‌های بزرگ آنالوگ

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مدلسازی در ترانزیستورهای تکنولوژی CMOS
۲. طراحی مدارهای تقویت کننده‌های عملیاتی و طراحی آنها
۳. معرفی مدارهای تقویت کننده‌های عملیاتی پیشرفته و طراحی آنها
۴. جبرانسازی فرکانسی تقویت کننده‌های عملیاتی
۵. معرفی مدارهای تقویت کننده‌های کلاس AB و ولتاژ پایین و طراحی آنها
۶. نویز الکترونیکی
۷. معرفی و طراحی مدار منبع ولتاژ بندگپ مجتمع
۸. تطابق در افزارهای مجتمع CMOS
۹. معرفی و طراحی مداری فیلترهای زمان پیوسته
۱۰. معرفی و طراحی مداری فیلترهای خازنهای سوییچ شده

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- مسئله، تمرین، و تکلیف کامپیوتری برای بخش‌های اصلی (بطور متوسط ۵ تکلیف)

- دو پروژه کامپیوتری طراحی، یا یک پروژه کامپیوتری طراحی و یک پروژه طراحی و بیانه سازی عملی مدار جابجایی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

آزمون پایان نیم سال

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. Tony Chan Carusone, David Johns, and Ken Martin , Analog Integrated Circuit Design, John Wiley & Sons, Inc., 2011.
2. Behzad Razavi, Design of Analog CMOS Integrated Circuits, McGraw-Hill, 2017.
3. P.R.Gray, P.J.Hurst, S.H.Lewis, R.G.Meyer, Analysis and Design of Analog Integrated Circuits, John Wiley & Sons, Inc., 2009.
4. Willey M.C. Sansen, Analog Design Essentials, Springer, 2006 .
5. R. Gregorian and G. C. Temes, Analog MOS Integrated Circuits for Signal Processing, John Wiley & Sons, Inc., 1989

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۲۰

عنوان درس به فارسی:	روش تحقیق - ۱
عنوان درس به انگلیسی:	Research Methodology_S1
دروس پیش نیاز:	نوع درس و واحد نظری ☒ پایه
دروس همنیاز:	عملی ☐ تخصصی
تعداد واحد:	نظری-عملی ☐ اختیاری ☐ رساله / پایان نامه
تعداد ساعت:	۱۶

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

هدف کلی:

- چگونه یک مقاله را ارزیابی کرده، بخوانیم و یا بنویسیم.
- انتخاب حوزه تحقیقاتی، آموزش برنامه تحقیق با محوریت مسئله پژوهش

اهداف ویژه:

در صورت اتمام موفقیت آمیز درس؛ دانشجویان قادر خواهند بود که:

- حوزه تحقیقاتی مورد علاقه خود را انتخاب کرده و منابع مرتبط را بازیابی و ارزیابی نمایند.
- در حوزه تحقیقاتی فوق، مسائل باز تحقیقاتی را شناسایی و حل مسئله را آغاز کنند.
- یک مقاله را خوب و موثر مطالعه کنند.

مهارت های مقدماتی نوشتتن نتایج تحقیق را در قالب مقاله فرا گیرند.

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- چگونه یک مقاله را ارزیابی کرده، بخوانیم و یا بنویسیم.
- انتخاب حوزه تحقیقاتی، آموزش برنامه تحقیق با محوریت مسئله پژوهش

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- ۸ تمرین و تکلیف؛ بخش هایی از مقاله ها را بازنویسی می کنند؛ بخش هایی را ارزیابی و تصحیح می کنند.
- هدف اصلی این درس، آمادگی تدوین به موقع و با کیفیت پرопوزال کارشناسی ارشد است. لذا کلیه تمرین ها با این هدف طراحی شده است.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال

درصد ۷۰

- مقاله نویسی

- گزارش نویسی

- یافتن مسئله پژوهش

- شرکت در کارگاه ها

- شرکت در جلسات دفاع

- آزمون های متعدد در طول ترم از هر مبحث

درصد ۳۰

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. L. Cohen,L. Manion, K. Morrison, Research Methods in Education, Taylor & Francis, 2017.
2. Peter Lang, English as an Additional Language in Research Publication and Communication, 2008
3. N. Huckin Thomas, A. Olsen Leslie, English for Science and Technology a handbook of nonnative speakers, McGrawhill, 1983.
4. D. James , Jr. Lester , Writing Research Papers,A Complete Guide, Pearson Education, 2015.
5. JW. Creswell, J. D. Creswell, Research, Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, SAGE Publications, 2018

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۲۲

روش تحقیق - ۲		عنوان درس به فارسی:
عنوان درس به انگلیسی:		عنوان درس به انگلیسی:
دروس پیش نیاز:		دروس پیش نیاز:
دروس هم نیاز:		دروس هم نیاز:
نظری	پایه	تعداد واحد:
عملی	تخصصی	۱
نظری-عملی	اختیاری	
رساله / پایان نامه		تعداد ساعت:
۱۶		

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

هدف کلی:

- یادگیری قالب های گزارش فنی، گزارش مرور روشمند ادبیات و پروپوزال
- ارائه شفاهی موثر در دو زبان فارسی و انگلیسی

اهداف ویژه:

در صورت اتمام موفقیت آمیز درس؛ دانشجویان قادر خواهند بود که:

- یک پروپوزال تحقیقاتی بنویسنده.
- یک گزارش مرور روشمند ادبیات تحقیق بنویسنده و با روش های ارزیابی تحقیق آشنا شوند.
- ارائه شفاهی موثر انجام دهنده(انگلیسی و فارسی).
- آخرین ابزارهای حوزه مرتبط با درس را بشناسند.

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- یادگیری قالب های گزارش فنی، گزارش مرور روشمند ادبیات و پروپوزال
- ارائه شفاهی موثر در دو زبان فارسی و انگلیسی

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- تمرین و تکلیف؛ بخش هایی از مقاله ها را بازنویسی می کنند؛ بخش هایی را ارزیابی و تصحیح می کنند.
- هدف اصلی این درس، آمادگی تدوین به موقع و با کیفیت پروپوزال کارشناسی ارشد است. لذا کلیه تمرین ها با این هدف طراحی شده است.

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال

- پروپوزال دوره ارشد ✓
- ارائه های مختلف شفاهی دو زبانه ✓
- مرور سیستماتیک ادبیات ✓
- شرکت در کارگاه ها ✓
- شرکت در جلسات دفاع ✓

۳۰ درصد

آزمون های متعدد در طول ترم از هر مبحث

(ج) ملزمومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. L. Cohen,L. Manion, K. Morrison, Research Methods in Education, Taylor & Francis, 2017.
2. Peter Lang, English as an Additional Language in Research Publication and Communication, 2008
3. N. Huckin Thomas, A. Olsen Leslie, English for Science and Technology a handbook of nonnative speakers, McGrawhill, 1983.
4. D. James , Jr. Lester , Writing Research Papers,A Complete Guide, Pearson Education, 2015.
5. JW. Creswell, J. D. Creswell, Research, Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, SAGE Publications, 2018

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۲۴

مبدل‌های داده مجتمع		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:	
■ نظری ☒ پایه	Integrated Data Converters	دروس پیش‌نیاز:
□ عملی ■ تخصصی		دروس همنیاز:
□ نظری-عملی ☒ اختیاری		تعداد واحد:
□ رساله / پایان‌نامه		تعداد ساعت:
		۴۸

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمي آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- در این درس مبدل‌های داده آنالوگ به دیجیتال و دیجیتال به آنالوگ، کاربردها و اهمیت آنها در تکنولوژی‌های جدید (که گرايش آنها بيشتر به سوي مدارات ديجيتال است)، و انواع مختلف رايچ اين مبدل‌ها، معرفی و روشهای طراحی و تست آنها مورد بحث قرار می‌گيرد.

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایي با تئوري نمونه برداری و کاربرد مبدل‌های آنالوگ به دیجيتال و مبدل‌های ديجيتال به آنالوگ
۲. معرفی مشخصات و پارامترهای مبدل‌های داده و روشهای مشخصه گذاري آنها و آشنایي با محدودیتهای بكارگيري، طراحی و ساخت مبدل‌ها در افزایش سرعت نمونه برداری و افزایش دقت
۳. آشنایي با طراحی مبدل‌های نرخ نايكوئيست با تمرکز بر مبدل‌های فلاش، سيستم و مدار مبدل‌های پاپلاين، و مبدل‌های SAR
۴. آشنایي با طراحی مبدل‌های ييش نمونه گير دلتا-سيگما

(پ) مباحث يا سرفصل‌ها:

۱. معرفی مبدل‌های داده: کاربردها، تئوري نمونه گيری و عملکرد آن، کلاسهای مختلف نمونه برداری
۲. کوانتايز کردن و متريک‌های کيفيت استاتيک: مشخصه‌های استاتيک، مشخصه‌های ديناميک
۳. تست مبدل‌های داده: اندازه گيری و مشخصه گذاري آزمایشگاهی و خط توليد
۴. تطابق افراوههای مجتمع CMOS
۵. مبدل‌های آنالوگ به ديجيتال فلاش و فولدينگ؛ و تكنیکهای متوسط گيری و اينترپوليشن: معرفی آرایش و مشکلات مبدل فلاش، متوسط گيری و اينترپوليشن، پياده‌سازی مبدل‌های آنالوگ به ديجيتال فولدينگ و مشکلات آنها، مبدل‌های آنالوگ به ديجيتال موازي Time-interleave
۶. مبدل‌های دو و چند مرحله‌اي: همپوشاني بيت، و تصحيح خطای ديجيتال
۷. سيستم مبدل‌های لوله‌اي: مبدل N بيتی بعنوان مبدل 1-1 بيتی، مشخصه طبقه بهره در مبدل لوله‌اي، منابع خطأ در طبقه بهره در مبدل لوله‌اي، تصحيح خطأ و طبقه 1,5 بيتی، طبقه بهره ساخته شده با خازنهای سوبيع شده، غيرخطينگی و ناپيوستگی در مبدل‌های آنالوگ به ديجيتال، مبدل آنالوگ به ديجيتال با مشخصه غير همنوا
۸. طبقه باقيمانده در مبدل‌های لوله‌اي: پياده‌سازی سوبيع-خازني، مشكلات آرایش سوبيع-خازني، مدارات طبقه بهره باقيمانده، طراحی نمونه گير/نگهدار سوبيع-خازني، منابع خطأ و غيرخطينگی مبدل ديجيتال به آنالوگ، طراحی مقايسه گر و مبدل‌های آنالوگ به ديجيتال فلاش، كاليراسيون
۹. مبدل‌های ييش نمونه گير و دلتا-سيگما: ييش نمونه برداری، مدولاتور دلتا، و مدولاتور دلتا-سيگما، شكل دهی نويز کوانتايزر، مدولاتور دلتا-سيگما مرتبه بالا، مدولاتور دلتا-سيگما متوالي، پياده‌سازی مدولاتور دلتا-سيگما به روش سوبيع-خازن، فلترهای ديجيتال Decimation در مدولاتور دلتا-سيگما
۱۰. معرفی و پياده‌سازی مبدل‌های آلكگوريتمي، و SAR
۱۱. معرفی چند آرایش و پياده‌سازی مبدل ديجيتال به آنالوگ

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- مستله، تمرین، و تکلیف کامپیوترا برای بخشهاي اصلی (بطور متوسط ۵ تکلیف)
- دو پروژه کامپیوترا طراحی، یا یک پروژه کامپیوترا طراحی و یک پروژه طراحی و پياده‌سازی عملی مدار چاپی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال ۶۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۴۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. Behzad Razavi, Principles of Data Conversion System Design, IEEE Press, 1995
2. Marcel Pelgrom, Analog-to-Digital Conversion, Springer, 2017
3. Franco Maloberti, Data Converters, Springer, 2007
4. Rudy van de Plassche, CMOS Integrated ADC and DAC, Kluwer, 2003
5. Shanthi Pavan, Richard Schreier, Gabor C. Temes, Understanding Delta-Sigma Data Converters, Wiley-IEEE Press, 2017

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۲۶

نوع درس و واحد		Radio Frequency Integrated Circuits (RFIC)	عنوان درس به فارسی:
■ نظری	□ پایه		عنوان درس به انگلیسی:
□ عملی	■ تخصصی		دروس پیش‌نیاز:
□ نظری-عملی	□ اختیاری		دروس هم‌نیاز:
	□ رساله / پایان‌نامه		تعداد واحد:
			۳
			تعداد ساعت:
			۴۸

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- هدف از این درس، آشنایی دانشجویان با سیستم‌ها و مدارهای مجتمع فرستنده گیرنده‌های رادیویی، مسائل مختلف آنها، نحوه تحلیل، و در نهایت طراحی این مدارات است.

(ب) اهداف ویژه:

۱. شناخت معماری‌های مختلف فرستنده و گیرنده و مسائل آنها
۲. شناخت و بررسی دقیق مسائل و ساختارهای مداری متداول برای بلوک‌های مختلف فرستنده گیرنده، شامل تقویت‌کننده کم‌نویز (LNA)، میکسر، و نوسانگر (اسیلاتور)
۳. شناخت اجمالی مسائل و ساختارهای مداری متداول برای بلوک‌های حلقه قفل فاز (PLL) و تقویت‌کننده توان (PA)

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مفاهیم پایه در طراحی RF: آثار غیرخطسانی، محاسبات نویز، تطبیق
۲. مروری بر مفاهیم مخابراتی: مدولاسیون‌های دیجیتال، روش‌های دستیابی چندگانه
۳. معماری‌های فرستنده گیرنده: هیتروداین، Sliding IF، تبدیل مستقیم، گیرنده رد تصویر، گیرنده IF پایین
۴. تقویت‌کننده‌های کم‌نویز (LNA): بحث تطبیق ورودی، آرایش‌های سورس مشترک، گیت مشترک، کسکود، بالف دجزره، و دیگر آرایش‌های متداول و جدید، روش‌های تغییر بهره
۵. میکسرها: نشت دهانه به دهانه، آرایش‌های تک متوازن و جفت متوازن، محاسبات بهره و نویز در میکسرهای فعال، آرایش‌های بهبود یافته
۶. نوسانگرها: نگرش فیدبکی و نگرش تک‌دهانه‌ای، نوسانگرها تزویج ضربدری، نوسانگرها کنترل شده با ولتاژ (VCO)، نویز فاز و تحلیل آن با روش لیسون و روش حاجی‌میری، نوسانگرها تربیعی
۷. حلقة قفل فاز (PLL): نوع A و C، تفاوت آنها و مدل سیستمی هر یک، پمپ بار و مساله تزریق بار و نشت کلاک، مدارهای مقسم فرکانس
۸. تقویت‌کننده‌های توان (PA): مروری بر کلاس‌های پایه A و B و C، آشنایی با کلاس‌های E و F، آشنایی اجمالی با روش‌های خطی‌سازی مختلف از جمله مدولاسیون قطبی، Outphasing، و دوهرتی

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- شش تمرین دستی

- یک پروژه یا سه تمرین کامپیوتری از طراحی و شبیه‌سازی بلوک‌های فرستنده گیرنده شامل LNA و میکسر و VCO

- یک ارائه مقاله

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

مجموعاً ۴۰ تا ۵۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

مجموعاً ۵۰ تا ۶۰ درصد

آزمون میان‌ترم و پایان‌ترم

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. Behzad Razavi, RF Microelectronics, Pearson, 2012,
2. Thomas Lee , Design of CMOS Radio Frequency Integrated Circuits, Cambridge University Press, 2003.
3. Frank Ellinger, Radio Frequency Integrated Circuits and Technologies, Springer Science , 2007.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۲۸

عنوان درس به فارسی:		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	Interconnects and Nano Wires in VLSI Circuits and Nano Systems	
■ نظری ☐ پایه		دروس پیش‌نیاز:
□ عملی ■ تخصصی		دروس هم‌نیاز:
□ نظری-عملی ☐ اختیاری		تعداد واحد:
□ رساله / پایان نامه		تعداد ساعت:
		۴۸

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

الف) هدف کلی:

از مهترین اهداف درس موارد زیر را می‌توان نام برد:

- ایجاد شناخت جامعی از جایگاه، اهمیت، و کارایی اینترکانکت‌ها (اتصالات میانی) در مدارهای مجتمع، سیستم‌های الکترونیکی و بوردهای مدارچاپی با روند کوچک شدن تکنولوژی تا مقیاس نانو. بررسی آثار اتصالات میانی/سیم‌ها در عملکرد، کارایی، توان مصرفی و قابلیت اطمینان مدارهای مجتمع، و سیستم‌های الکترونیکی و بوردهای مدارچاپی، بررسی اثرات پارازیتیکی اتصالات میانی و روش‌های مدلسازی آنها، بررسی و تحلیل یکپارچگی سیگنال و توان و خطاهای ناشی از اتصالات میانی و سیم‌ها، تحلیل تاخیر انتشار و روش‌های مدل‌سازی و کاهش آن، بررسی نویز هم‌شناوی و روش‌های مدل‌سازی و کاهش آن.
- بررسی رفتار و مدل‌سازی سیمها در سطح سیستم و بوردهای مدارچاپی PCB، کمی‌سازی خطوط و آسیب‌پذیری الکترومغناطیسی سیستم‌های الکترونیکی ناشی از اثر امواج و مسیریابی روی بورد، سازگاری و تداخل الکترومغناطیسی EMC/EMI در PCB‌ها، معرفی تکنولوژیهای جایگزین برای ساختار مدارات مجتمع و سیم‌بندی در آنها نظیر ساختار 3D، بررسی نانوسیمها و نانولوله‌های کربنی به عنوان جایگزین برای اتصالات میانی، بررسی تاخیر انتشار و نویز همشناوی در نانولوله‌های کربنی، نانو نوارهای گرافینی، و مدل‌سازی مداری آنها

ب) اهداف ویژه:

۱. بدست آوردن بینش علمی و دقیق از جایگاه و اهمیت اینترکانکت‌ها (اتصالات میانی) و یکپارچگی سیگنال در دو سطح مدار مجتمع و سیستم‌های همگن و غیره همگن، و توانایی بکارگیری نرم افزارهای ADS ، HSPICE برای شبیه‌سازی و تحلیل اتصالات میانی
۲. درک مفاهیم و نحوه محاسبه پارامترها (پارازیتیکی) اینترکانکت‌ها، یادگیری روش‌های مدل‌سازی اتصالات میانی و نحوه بکارگیری آنها، مفهوم تأخیر و نایقینی تأخیر و مدل‌سازی آن، مفاهیم همشناوی و توان مصرفی و مدل‌سازی آنها، روش‌های کارآمد برای کاهش هم‌شناوی و توان مصرفی
۳. آشنایی به بسته‌بندی ا نوع مدارهای مجتمع و اثر آنها در یکپارچگی سیگنال نظیر تأخیر، توان مصرفی و قابلیت اعتماد، و ایجاد توانایی تحلیل سازگاری/تداخل الکترومغناطیسی در بوردهای مدارچاپی، طراحی بورد مقاوم و چالشهای آن، آسیب‌پذیری سیستم‌های الکترونیکی
۴. آشنایی با فناوری نانوالکترونیک، رژیم انتقال الکترون و هدایت، نانو سیم‌ها و انواع نانولوله‌های کربنی به عنوان تکنولوژی‌های جدید اتصالات میانی مدارات مجتمع و روش‌های مدل‌سازی آنها و مدل‌سازی نویز هم‌شناوی و ...

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مقدمه‌ای بر فناوری‌های ساخت سیستم‌های مدار مجتمع VLSI زیر میکرون تا نانو سیستم‌ها، انواع اینترکانکت‌ها در مدارهای مجتمع، بسته‌بندی مدارهای مجتمع، نگاه کلی بر جایگاه اتصالات میانی/سیم‌ها در مدارات مجتمع، سیستم‌های الکترونیکی و بوردهای مدارچاپی و نقش آنها در عملکرد یک سیستم
۲. اینترکانکت‌ها و مساله‌ی مقیاس شدن Scaling و آثار ناشی از آن از IC تا مجتمع‌سازی همگن و ناهمگن، یک پارچگی سیگنال Signal Integrity، پدیده کوچک الکتریکی Electromigration
۳. انواع پارازیتیکی‌های اتصالات میانی و محاسبه آنها، پدیده‌های مرتبط با اینترکانکت‌ها و مدل‌سازی آنها شامل: تاخیر، نایقینی در تاخیر، روش‌های کاهش تأخیر، تلف توان، نویز هم‌شناوی و روش‌های کاهش آن، یکپارچگی سیگنال و توان Power/Signal Integrity
۴. تکنیک‌های مدل‌سازی اینترکانکت‌ها، مدل‌های مداری فشرده و گسترده RC، RLC، مدل خط انتقال،
۵. انواع اینترکانکت‌ها و مدل‌های آنها در FPGA‌ها، ساختار و مدل‌سازی اینترکانکت‌ها و تأخیر در مدارات مجتمع سه بعدی 3D-VLSI، توابع توزیع اتصالات میانی در مدارات مجتمع دو بعدی و سه بعدی

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۲۹

۶. انواع بسته‌بندی مدارهای مجتمع، مدل‌های IBIS، تداخل الکترومغناطیسی در بوردهای مدارچاپی EMC/EMI ، تحلیل آسیب پذیری سیستم‌های الکترونیکی در سطح سیستم و PCB و کمی‌سازی خط
۷. اینترکانکت‌های نوری Optical Interconnects ، اینترکانکت‌ها با ساختارهای بیولوژیکی، معرفی تکنولوژی Low-k و نقش آن در تاخیر و نویز هم شوابی اتصالات میانی.
۸. انواع نانوسیم‌ها Nano Wires ، مکانیزهای پراکنده‌گی الکترون در نانو سیم‌ها، مقایسه عملکرد اتصالات میانی متداول مسی با نانوسیم‌ها
۹. معرفی نانو لوله‌های کربنی (Carbon Nano Tubes) CNT و انواع آنها، اشاره‌ای بر روش‌های ساخت و کاربردهای نانو لوله‌های کربنی، انتقال الکتریکی و هدایت کوانتومی در نانو لوله‌های کربنی
۱۰. مدل‌های مداری فرکانس بالا برای نانو لوله‌های کربنی تک دیواره و چند دیواره
۱۱. مدل‌سازی دسته نانولوله‌های تک دیواره و چند دیواره

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- استفاده از اسلایدهای درس با توجه به پیچیدگی محتوای درس و لزوم استفاده بهینه از زمان، بهروز نگهداشتن محتوای درس بر اساس پیشرفت دانش نظری مرتبط با درس،
- استفاده از نوشتن بر روی وايت بورد در توضیح و تشریح روابط و مفاهیم اصلی، پیش مطالعه درس توسط دانشجویان با توجه به اسلامیدها و مستنداتی که از قبل در اختیار دانشجو قرار می‌گیرد.
- پرسش و پاسخ و بحث کلاسی برای هوشیار نگهداشتن، توجه دادن و مشارکت دانشجو،
- دادن تکالیف درسی، تمرین‌های کامپیوتری و پروژه کوچک درسی برای ایجاد مهارت‌های تخصصی.
- تعداد ۷ تکلیف کامپیوتری به صورت شیوه‌سازی‌های کامپیوتری و تحلیل نتایج، پروژه درسی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی: تکالیف منزل، تمرین‌های کامپیوتری، پروژه درسی، و امتحان میان ترم: ۷۰ درصد
- آزمون پایان ترم: ۳۰ درصد

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

امکانات متداول نظری ویدئو پروژکتور برای ارائه درس، نرم‌افزارهای ADS، Hspice برای انجام تکالیف کامپیوتری.

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. . B. K. Kaushik and V. R. Kumar, Crosstalk in Modern On-Chip Interconnects: A FDTD Approach, Springer, 2016.
2. S. Saini, Low Power Interconnect Design, Springer, 2015.
3. B. K. Kaushik, Majumder, K. Manoj, Carbon Nanotube Based VLSI Interconnects, Springer, 2015.
4. T. Gupta, Copper Interconnect Technology, Springer, 2014.
5. M. S. Bakir, and J. D. Meindl, Integrated Interconnect technologies for 3D Nanoelectronic Systems, Artech House, 2009.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۳۰

عنوان درس به فارسی:	ابزار دقیق پیشرفته الکترونیکی
عنوان درس به انگلیسی:	Advanced electronic instrumentation
دروس پیش نیاز:	نظری ☒ پایه
دروس هم نیاز:	عملی ☐ تخصصی
تعداد واحد:	۳
تعداد ساعت:	۴۸

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

الف) هدف کلی:

- هدف این درس ایجاد آشنایی با مدارات الکترونیکی مورد نیاز در سیستم‌های ابزار دقیق (instrumentation) پیشرفته است. تمرکز درس بصورت عمدۀ بر طراحی سیستم‌های الکترونیک آنالوگ با دقت بسیار بالا شامل تقویت کننده ولتاژ، اندازه‌گیرهای جریان، ظرفیت، اندوکتانس، امپدانس و فرکانس، و فاز است که سیگنالهای پایه خروجی انواع حسگرها و ترانسیدیوسرها می‌باشند. آموزش طراحی مدارات با ادوات غیر مجتمع در این درس در اولویت دارد.

ب) اهداف ویژه:

۱. توانایی طراحی و پیاده‌سازی یک سیستم اندازه‌گیری دقیق با عناصر غیر مجتمع موجود در بازار
۲. توانایی طراحی مدارات واسط مناسب و دقیق برای حسگرها و ترانسیدیوسرهای مختلف
۳. آشنایی با مدارات مختلف شامل تقویت کننده عملیاتی و تقویت کننده ابزار دقیق
۴. آشنایی با روش‌های طراحی بسیار کم نویز در حوزه مدارات آنالوگ غیر مجتمع

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. معرفی سیستم‌های اندازه‌گیری و مدارات واسط مورد نیاز جهت اندازه‌گیری‌های دقیق کمیت‌های فیزیکی
۲. معرفی حسگرها و ترانسیدیوسرها با تأکید بر مدل مداری
۳. آشنایی با خصوصیات افزارهای غیر فعال الکترونیک
۴. مبانی پیشرفته طراحی با تقویت کننده عملیاتی و تقویت کننده‌های ابزار
۵. طراحی مدارهای واسط و مبدل حسگر (مبدل جریان، امپدانس، فرکانس)
۶. طراحی مراجع دقیق ولتاژ و جریان
۷. بررسی مدارات ابزار دقیق بیومدیکال
۸. تکنیکهای کاهش نویز الکترونیکی
۹. آشنایی با روش‌های همزمان در اندازه‌گیری با نویز

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- ۲ تا ۴ تمرین
- ۲ پروژه

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۴۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۶۰ درصد

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۳۱

1. 1. S. Franco, Design with operational amplifiers and analog integrated circuits, McGraw Hill, 2015.
2. C. Kitchin and L. Counts, A designers guide to instrumentation amplifiers, Analog Devices, 2006.
3. J. Wilson, Sensor Technology Handbook, Elsevier-Newnes 2005.
4. L.T. Harrison, Current sources and voltage references, Elsevier- Newnes 2005.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۳۲

مدارهای مجتمع توان پایین		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Low Power Integrated Circuits	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐		دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی ☒		دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ اختیاری ☐	۳	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- این درس به دانشجویان تحصیلات تکمیلی تکنیک‌های کم توان برای بهینه سازی مصرف توان مدارهای مجتمع دیجیتال را می‌آموزد. دانشجویان تکنیک‌های کم توان برای طراحی، حالت آماده به کار و زمان اجرا در سطوح مختلف تجزیید از سطح فیزیکی تا سطح نرم افزار و سیستم را می‌آموزند.

(ب) اهداف ویژه:

دانشجویانی که این درس را با موفقیت پشت سر بگذارند روش‌های زیر خواهد آموخت:

۱. بهینه سازی توان انرژی در مرحله طراحی با استفاده از روش‌های مداری
۲. بهینه سازی توان انرژی در مرحله طراحی با استفاده از روش‌های معماری، نرم افزاری، و سیستمی
۳. بهینه سازی توان انرژی در مرحله کار کرد آماده به کار مدار با استفاده از روش‌های مداری و سیستمی
۴. بهینه سازی توان انرژی در مرحله کار کرد فعال مدار با استفاده از روش‌های مداری و سیستمی

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مقدمه‌ای بر دلیل کاهش توان توان مصرفی: در انواع مختلف کاربردها، روند تغییر فناوری
۲. ترانزیستورهای نانومتری: رفتارها و مدل‌ها، جریان‌های نشتشی زیر آستانه و دیگر پدیده‌ها، نوسانات، نوآوری‌ها در فناوری و افزاره
۳. مفاهیم پایه‌ای توان و انرژی مصرفی: شاخص‌ها، توان پویا، توان است، مصالحه‌های بین انرژی و تأخیر
۴. بهینه‌سازی توان انرژی در مرحله طراحی با استفاده از روش‌های مداری: چارچوب بهینه سازی برای مصالحه بین انرژی و تأخیر، بهینه‌سازی توان مصرفی پویا (استفاده از چند منبع تغذیه، تعیین اندازه ترانزیستورها، نگاشت فناوری)، بهینه‌سازی توان مصرفی است (استفاده از چند ولتاژ آستانه، پشه کردن ترانزیستورها)
۵. بهینه‌سازی توان انرژی در مرحله طراحی با استفاده از روش‌های معماری، نرم افزاری، و سیستمی: فضای مصالحه معماری و سیستمی، هم‌زمان‌سازی کارایی انرژی را بهبود می‌بخشد، به کارگیری همبندی‌های متفاوت، حذف ناکارایی، هزینه قابلیت انعطاف
۶. بهینه‌سازی توان انرژی مصرفی اتصالات و کلاک در مرحله طراحی: روند و مزدها، استفاده از روش OSI برای بهینه‌سازی اتصالات (لایه فیزیکی، ارتباط داده‌ای و MAC، شبکه، کاربرد)، شبکه توزیع کلاک
۷. بهینه‌سازی توان انرژی در مرحله کار کرد آماده به کار مدار با استفاده از روش‌های مداری و سیستمی: چرا مدیریت حالت آماده به کار؛ توان پویا در حالت دروازه گذاری کلاک؛ توان است در حالت‌های اندازه گذاری ترانزیستورها، دروازه گذاری تغذیه، بایاس کردن بدنه، و تغییر تدریجی منبع تغذیه
۸. بهینه‌سازی توان انرژی در مرحله کار کرد فعال مدار با استفاده از روش‌های مداری و سیستمی: انگیزه بهینه‌سازی در حالت کار کرد مدار، تغییر مقادیر ولتاژ و فرکانس مدار به صورت پویا، بایاس کردن بدنه به صورت تطبیقی، خود تطبیقی عمومی، استفاده تهاجمی (بهتر از بدترین حالت)، محدوده‌های تغذیه و مدیریت توان

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. A. Sarkar, S. De, M. Chanda, C. K. Sarkar, Low Power VLSI Design Fundamentals, De Gruyter Oldenbourg, 2016.
  2. J. Rabaey, Low-Power Design Essentials, Springer, 2009.
  3. Piguet, Low-Power CMOS Circuits, Taylor & Francis, 2006.
- Jan M. Rabaey, Anantha Chandrakasan, Borivoje Nikolic, Digital Integrated Circuits, 2nd Ed., Pearson Education Inc., 2003

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۳۴

عنوان درس به فارسی:	عنوان درس به انگلیسی:	نوع درس و واحد	Memory Technologies , Circuits, and Systems
فناوری‌ها، مدارها و سیستم‌های حافظه	دروس پیش‌نیاز:	☒ نظری	☐ پایه
دروس هم‌نیاز:	دروس عملی	☐ عملی	☐ تخصصی
تعداد واحد:	۳	☒ اختیاری	
تعداد ساعت:	۴۸		☐ رساله / پایان‌نامه

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

در این درس مفاهیم پایه فیزیک حافظه‌ها، مدارات و سیستم‌های حافظه‌های امروزی و نوظهور و همچنین مجتمع‌سازی آن‌ها به دانشجویان معرفی می‌شود. همچنین این درس دانشجویان را با آخرین پیشرفت‌ها در حافظه‌ها آشنا خواهد کرد.

(ب) اهداف ویژه:

دانشجویانی که این درس را با موفقیت پشت سر بگذارند مطالب زیر خواهند آموخت.

۱. پارامترها و مشخصه‌های سلول‌های حافظه
۲. حافظه‌های SRAM ترانزیستور و مدارهای جانبی
۳. حافظه‌های DRAM ترانزیستور و مدارهای جانبی
۴. فناوری‌هایی‌هایی حافظه‌های نوظهور

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مفاهیم ابتدایی کار کرد ترانزیستورها
۲. حافظه‌های مبتنی بر ترانزیستور: مدار و نحوه کار حافظه‌های SRAM، پایداری در سلول‌های SRAM، مدار و نحوه کار حافظه‌های DRAM، ساختار سیستمی حافظه‌های DRAM، پروتکل‌های دسترسی به حافظه‌های DRAM و مفاهیم ابتدایی کنترلر حافظه DRAM
۳. حافظه‌های Flash: نحوه کار کرد حافظه‌های NAND Flash، نحوه کار کرد حافظه‌های NOR Flash، حافظه‌هایی چند سطحی
۴. مفاهیم پایه کار کرد مواد با قابلیت تغییر فاز: نحوه کار کرد حافظه‌هایی تغییر فاز
۵. نحوه کار کرد حافظه‌های مقاومتی
۶. خطاهای حافظه و تشخیص و تصحیح خطأ

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۳۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

۷۰ درصد

آزمون‌ها

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

1. C. Shin, Variation-Aware Advanced CMOS Devices and SRAM, Springer, 2016
2. Jawar Singh, Saraju P. Mohanty, and Dhiraj K. Pradhan, Robust SRAM Designs and Analysis, Springer, 2013.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۳۵

3. Pavlov, M. Sachdev, CMOS SRAM Circuit Design and Parametric Test in Nano-Scaled Technologies, Springer, 2008.
4. M. K. Qureshi, S. Gurumurthi, B. Rajendran, Phase Change Memory: From Devices to Systems, Morgan & Clypool, 2011.
5. B Keeth, R. J. Baker, B. Johnson, F. Lin, DRAM Circuit Design. Fundamental and High-Speed Topics, Wiley-IEEE Press, 2008.

محاسبات درون حافظه		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	In Memory Computing	عنوان درس به انگلیسی:
■ نظری ☒ پایه		دوروس پیش نیاز:
□ عملی ☐ تخصصی		دوروس هم نیاز:
□ نظری-عملی ☒ اختیاری	۳	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

برای کم کردن و حتی از بین بردن سربار دسترسی داده، امروزه ایده محاسبات در درون حافظه مطرح شده است. هدف اصلی این درس ارائه روش‌های مختلف برای پیاده سازی محاسبات بر روی حافظه‌های فرار و غیر فرار است. یکی از کاربردهای مهم که محاسبات بر روی حافظه می‌تواند به افزایش سرعت و کاهش انرژی مصرفی آن به مقدار زیادی کمک کند، کاربرد یادگیری ماشین است. از این رو، در این درس پیاده سازی این کاربرد بر روی حافظه به طور خاص مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

(ب) اهداف ویژه:

- آشنایی با سلول‌ها و ساختارهای حافظه و محدودیت‌های مرتبط با قابلیت اطمینان آنها
- آشنایی با چگونگی پیاده‌سازی گیت‌های ساده دیجیتال و مدارات دیجیتال با استفاده از سلول‌ها و آرایه حافظه
- آشنایی مختصر با برخی از الگوریتم‌های یادگیری ماشین
- آشنایی با نحوه پیاده‌سازی شبکه‌های عصبی روی بستر حافظه و چگونگی افزایش دقت آنها

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مقدمه‌ای بر حافظه‌های فرار (DRAM و SRAM) و عملکرد آنها
- مقدمه‌ای بر حافظه‌های غیر فرار (ReRAM، PCM و STT-MRAM)
- استفاده از سلول‌های حافظه SRAM برای انجام محاسبات
- انجام عملیات ریاضی با استفاده از حافظه‌های ReRAM
- استفاده از آرایه حافظه در کاربرد Matching
- آشنایی مقدماتی با الگوریتم‌های یادگیری ماشین
- پیاده‌سازی شبکه‌های عصبی با استفاده از آرایه حافظه و آشنایی با مدارهای Neuromorphic
- آموزش شبکه‌های عصبی پیاده‌سازی شده روی بستر حافظه

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- سه تمرین کامپیوتری
- پژوهه نهایی: پیاده‌سازی ایده ارائه شده در یک مقاله

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۴۵ درصد
آزمون میان دوره و پایان نیم سال	۵۵ درصد

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. S. Shirinzadeh , R. Drechsler, In memory computing: Synthesis and Optimization, Springer, 2020.
2. M. Kang, S. Gonugondla, N. R. Shanbhag, Deep In-memory Architectures for Machine Learning, Springer, 2020.
3. H. Yu, L. Ni , Y. Wang, Non-Volatile In-Memory Computing by Spintronics,Morgan and Claypool, 2017.
4. M. Daneshtalab , M. Modaressi, Hardware Architectures for Deep Learning, IET, 2020.
5. N. Zheng , P. Mazumder, Learning in Energy-Efficient Neuromorphic Computing, Wiley, 2020.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۳۸

عنوان درس به فارسی:		
نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:	
■ نظری ☒ پایه	High Speed Serial Links	دروس پیش نیاز:
□ عملی ☐ تخصصی		دروس هم نیاز:
□ نظری-عملی ☒ اختیاری		تعداد واحد:
□ رساله / پایان نامه		تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- رابطهای سریال پرسرعت مانند انواع تجاری USB، Ethernet، HDMI در وسایل الکترونیکی امروزی کاربرد فراوانی یافته است. هدف از این درس، آشنایی با سیستم‌های فرستنده گیرنده‌های سیمی، بلوک‌های سازنده آنها و آرایش‌های مداری و مسائل مرتبط با طراحی این مدارها است.

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی با کانال‌های مختلف در رابطهای سریال، مدل آنها، نویزهای مختلف در رابطهای سریال از جمله همسنوابی، جیتر و اثر آن
۲. آشنایی با مدارهای پایان‌دهی، درایور در فرستنده، مقایسه گر در گیرنده، مالتی پلکسر، و طراحی این مدارها
۳. آشنایی با انواع مختلف یکسان‌ساز (اکوالایزر) در رابطهای سریال شامل انواع آنالوگ و دیجیتال و نحوه تحلیل و طراحی آنها
۴. آشنایی با مدارهای بازیابی کلاک و داده (CDR)، بلوک‌های مختلف آن، و نحوه طراحی آنها

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مقدمه: آشنایی با رابطهای سریال و انواع تجاری آنها، بررسی مطالب درس
۲. کانال‌ها در رابطهای سریال: بردهای مدار چاپی، مدل یک سیم، معادلات خط انتقال، انواع تلفات در خطوط انتقال، معادله انعکاس، تزویج خطوط و خطوط تفاضلی، همسنوابی سر دور و سرنزدیک، پاسخ زمانی کانال
۳. نویز در رابطهای سریال: بررسی و دسته‌بندی منابع نویز به انواع کراندار و آماری، و انواع مستقل و متناسب، محاسبات نویز تداخل بین سمبل (ISI)، بودجه‌ریزی نویز، انواع جیتر و دسته‌بندی آن، مدل دوضربه‌ای، بودجه‌ریزی جیتر
۴. مدارهای فرستنده گیرنده: پایان‌دهی و انواع آن، مدارهای فرستنده شامل درایورهای ولتاژی و جریانی، مدارهای مالتی‌پلکسر، مدارهای گیرنده شامل مقایسه گر و دی‌مالتی‌پلکسر
۵. یکسان‌سازی: یکسان‌ساز (اکوالایزر) FIR در فرستنده، یکسان‌ساز FIR در گیرنده، یکسان‌ساز CTLE، یکسان‌ساز DFE، مدولاسیون در رابطهای سریال
۶. بازیابی کلاک و داده: معماری‌های کلاک‌زنی، معماری کلاک‌نهان و مدارهای بازیابی کلاک و داده (CDR) در آن، آشکارسازهای فاز، CDR دو حلقه‌ای، مدار درون‌یاب فاز، مروری اجمالی بر معماري کلاک ارسال، روش‌های توزیع کلاک
۷. مورد کاوی: بررسی استاندارد PCI Express، بررسی استاندارد Ethernet

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- شش یا هفت تمرین و تمرین کامپیوتري
- یک پروژه از طراحی و شبیه‌سازی بلوک‌های سازنده یک فرستنده گیرنده سیمی شامل یکسان‌ساز یا CDR
- یک ارائه مقاله

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

مجموعاً ۴۰ تا ۵۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال
مجموعاً ۵۰ تا ۶۰ درصد	آزمون میان ترم و پایان ترم

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. صمد شیخایی، مدارات و سیستمهای رابطه‌ای سریال پرسرعت، دانشگاه تهران، ۱۳۹۲.

2. W. Dally, J. Poulton, Digital Systems Engineering, Cambridge University Press, 1998.
3. B. Razavi, Design of Integrated Circuits for Optical Communications, McGraw-Hill, 2012.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۴۰

مدارها و سیستم‌های مجتمع زیستی		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:	
■ نظری ☐ پایه	Biomedical Integrated Circuits and Systems	
□ عملی ☐ تخصصی		دروس همنیاز:
□ نظری-عملی ■ اختیاری		تعداد واحد:
□ رساله / پایان‌نامه		تعداد ساعت:
		۳
		۴۸

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلي نياز است؟: سفر علمي آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

در این درس کاربرد و طراحی سیستم‌ها و مدارهای (خصوصاً مجتمع) الکترونیکی در کاربردهای مهندسی پزشکی با تمرکز بر روی ایمپلنت‌های فعال پزشکی در بدن از جمله محرک‌های الکتریکی، حسگرها و ثبت سیگنال‌های حیاتی، پردازش سیگنال‌های حیاتی بسیار توان پایین، مدیریت و انتقال توان و داده، ... با تمرکز بر روش‌های نوین درمان و محدودیت‌های فیزیولوژی و بیولوژیک بدن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند.

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی و معرفی کاربردهای زیرسیستم‌های مختلف قابل کاشت در بدن و اندازه‌گیری امپدانس فصل مشترک الکتریکی الکترود-بافت برای ثبت و تحریک الکتریکی سیگنال‌های بیولوژیک زیستی
۲. ثبت سیگنال‌های الکتریکی زیستی عصبی و معرفی مدارهای مناسب پیشانی ثبت برای بررسی، پردازش و تشخیص بیماری‌های مختلف از منشاء بافت‌های مختلف از قبیل مغزی، نخاعی، شنوایی، بینایی، و قلبی-عروقی
۳. تحریک الکتریکی عصبی و معرفی مدارهای مناسب پیشانی تحریک برای درمان یا کاهش عوارض بیماری‌های مختلف با منشاء عوارض بافت‌های مختلف از قبیل مغزی، نخاعی، شنوایی، بینایی، و قلبی-عروقی
۴. معرفی مدارها و سیستم‌های انتقال یا جذب توان و انتقال داده بین وسایل بیرونی و وسایل کاشتینه درون بدن

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. معرفی اصول سیستم‌های قابل کاشت فعال در داخل بدن
۲. معرفی و اندازه‌گیری امپدانس الکتریکی بافت-الکترود (Impedance Spectroscopy for Biosensing) برای کاربردهای سیستم‌های ثبت و تحریک الکتریکی با ارائه مدارهای مربوطه
۳. معرفی و تحلیل مدارهای ثبت سیگنال‌های مختلف زیستی بدن از قبیل EEG (و multi-channel neural recording)، ECG (مدارهای ثبت در Cardiac pacemaker and ICD)، و EMG (بررسی چالش‌های مدارهای پیشانی ثبت با توجه به فیزیولوژی و فیزیک سلولهای بافت‌های مربوطه (مغز، قلب، ...))
۴. معرفی و تحلیل مدارهای تحریک الکتریکی برای بافت‌های مختلف بدن از قبیل سلولهای سطحی و عمقی مغز (DBS)، سلولهای نخاع (SCS)، ماهیچه قلب، ... و بررسی چالش‌های سیستم‌ها و مدارهای پیشانی تحریک الکتریکی
۵. مدارها و سیستم‌های مدیریت انرژی و توان برای انتقال توان از بیرون به کاشتینه‌های درون بدن (WDPT) و طرق مختلف جذب انرژی (power harvesting) لینک‌های بی‌سیم القابی: نظریه، طراحی، اندازه‌گیری، یکسوکننده‌ها
۶. آتن‌های RF: مروری گذران بر مباحث آتن
۷. سنجش از دور RF کم‌توان: فرستنده گیرنده مدولاسیون امپدانس، گیرنده‌های هم‌فاز و ناهم‌فاز RF، ملاحظات در انتخاب فرکانس حامل
۸. تقویت کننده‌های کم‌توان امپدانس انتقالی و گیرنده فوتون
۹. معرفی مدارها و سیستم‌های الکترونیکی مافق صوت (ultrasound) برای تصویربرداری، انتقال توان و تحریک
۱۰. کاربردهای متعدد دیگر الکترونیک مجتمع و مجزا برای درمان و تشخیص (Nuclear Magnetic Resonance) NMR
- کاشتینه‌های کنترل مثانه
-

- کاشتینه های حلزون گوش
- پروتزهای بینایی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- مسئله، تمرین، و تکلیف کامپیوتری برای بخش‌های اصلی (بطور متوسط ۵ تکلیف)

- دو پروژه کامپیوتری طراحی، یا یک پروژه کامپیوتری طراحی و یک پروژه طراحی و پیاده‌سازی عملی مدارچاپی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال ۶۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۴۰ درصد

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- 1- Swarup Bhunia, Steve J.A. Majerus, Mohamad Sawan, *Implantable Biomedical Microsystems Design Principles and Applications*, Elsevier, 2015
- 2- Mohamad Sawan, *Handbook of Biochips: Integrated Circuits and Systems for Biology and Medicine*, Springer, 2022
- 3- Vinod Kumar Khanna, *Implantable Medical Electronics: Prosthetics, Drug Delivery, and Health Monitoring*, Springer, 2016

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۴۲

عنوان درس به فارسی:	تکنولوژی مدارهای مجتمع فرکانس رادیویی
عنوان درس به انگلیسی:	RF IC Technology
دوروس پیش نیاز:	☒ پایه
دوروس هم نیاز:	☐ تخصصی
تعداد واحد:	۳
تعداد ساعت:	۴۸
نوع درس و واحد	
نظری	☐
عملی	☐
نظری-عملی	☒ اختیاری
رساله / پایان نامه	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- هدف از این درس، دستیابی به فهم نظری، تحلیلی و فناوری دقیقی از مسائل، پیچیدگی‌ها، مشکلات و جالش‌های طراحی مدارات مجتمع، افزارهای ها و سیستم‌های فرکانس بالا در سطوح مختلف Abstraction در هر دو سطح مدارهای مجتمع و نیز مدارها و سیستم‌های فرکانس بالا می‌باشد. مباحث مورد نظر از هردو دیدگاه مدل سازی فرکانس بالای عناصر اکتیو و پسیو، و نیز تحلیل و طراحی، با نگرش به مدارات مجتمع فرستنده و گیرنده، و مدارها و سیستم‌های فرکانس بالا مطرح می‌گردد.

(ب) اهداف ویژه:

۱. تحلیل نظری و مدل سازی فرکانس بالای عناصر اکتیو و پسیو
۲. چالش‌ها و تکنیک‌های طراحی مدارهای مجتمع فرکانس بالا (اثرات تزویج امواج الکترومغناطیسی)
۳. چالش‌ها و تکنیک‌های طراحی سیستم‌های فرکانس بالا
۴. تحلیل و تکنیک‌های طراحی ادوات و مدارهای موج میلیمتری

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. معرفی، تحلیل و محاسبات انواع نویز (انواع نویز ذاتی، نویز فاز، نویزهای تداخلی)
۲. معرفی و تحلیل اعوچاج در مدارهای فرکانس بالا
۳. مدل سازی، و سنتز افراوهای فرکانس بالای پسیو (مقاومت، خازن، سلف، سلف‌های اسپایرل، تقسیم کننده و ترکیب کننده توان)
۴. مدل سازی افراوهای فرکانس بالای اکتیو
۵. مدل سازی اتصالات میانی فرکانس بالا و خط انتقال
۶. اثرات فرکانس بالای پکیجینگ، بردهای مدارچاپی PCB (مشخصات، مدل فرکانس بالا)
۷. تطبیق امپدانس در مدارات فرکانس بالا
۸. تزویج نویز از طریق بستر در مدارات مجتمع VLSI و مدارهای مجتمع ناهمگن
۹. چالش‌ها و پیچیدگی‌های طراحی فرستنده گیرنده‌های RF
۱۰. چالش‌ها و پیچیدگی تقسیم و ترکیب کننده‌های توان
۱۱. چالش‌ها و تکنیک‌های طراحی مدارهای موج میلیمتری
۱۲. فناوری‌های جدید مدارهای فرکانس بالا و موج میلیمتری

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- استفاده از اسلایدهای درس با توجه به پیچیدگی محتوا درس و استفاده بهینه از زمان
- بهروز نگهداشت محتوا درس بر اساس پیشرفت دانش نظری و فناوری‌های مرتبط با درس
- پرسش و پاسخ و بحث کلاسی برای هوشیار نگهداشت، توجه دادن و مشارکت دانشجو
- دادن تکالیف درسی، تمرین‌های کامپیوتری و پروژه کوچک درسی برای ایجاد مهارت‌های تخصصی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی: تکالیف منزل، تمرین‌های کامپیوتری، پروژه درسی، و امتحان میان‌ترم: ۶۵ درصد
- آزمون پایان‌ترم: ۳۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- امکانات متداول نظیر ویدئو پروژکتور برای ارائه درس، نرم‌افزارهای Hspice, Cadence, و ADS برای انجام تکالیف کامپیوتری

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. Hans L. Hartnagel, Rüdiger Quay, Ulrich L. Rohde, Matthias Rudolph, Fundamentals of RF and Microwave Techniques and Technologies, 2023.
2. Gustrau, RF and Microwave Engineering: Fundamentals of Wireless Communications, Wiley, 2012.
3. Reinhold Ludwig, Gene Bogdanov, RF Circuit Design: Theory & Applications, Pearson , 2008.
4. B. Razavi , RF Microelectronics, Pearson, 2011
5. M. Steer, Microwave and RF Design: A Systems Approach, SciTech Publishing, 2013

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۴۴

عنوان درس به فارسی:		
عنوان درس به انگلیسی:	نوع درس و واحد	بسته‌بندی تراشه و مجتمع سازی ناهمگن
دوروس پیش‌نیاز:	نظری	☐ پایه
دوروس هم‌نیاز:	عملی	☐ تخصصی
تعداد واحد:	نظری-عملی	☒ اختیاری
تعداد ساعت:		☐ رساله / پایان‌نامه
۴۸	۳	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمي آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

هدف از این درس، تمرکز بر روش فناوری‌های مختلف بسته‌بندی مدارهای مجتمع فشرده و مدل‌سازی آنهاست. در کم عمق فناوری‌های بسته‌بندی، شامل انواع مختلف آنها از جمله فناوری‌های سطح تراشه تا بسته‌بندی سطح ویفر توسعه یافته و مجتمع سازی‌های همگن و ناهمگن از اهداف آموزشی این درس است.

(ب) اهداف ویژه:

۱. فناوری و مدل‌سازی بسته‌بندی مدارهای مجتمع
۲. فناوری و مدل‌سازی بسته‌بندی تراشه‌های سطح ویفر توسعه یافته
۳. مجتمع سازی ناهمگن، فناوری‌ها و چالش‌های آن
۴. چالش‌های خنک‌سازی مدارهای مجتمع و نقش فناوری بسته‌بندی

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مقدمه و تاریخچه بسته‌بندی مدارهای مجتمع، چالش‌ها و ضرورت‌ها
۲. انواع مختلف بسته‌بندی مدارهای مجتمع مرسم، چالش‌های فناوری و مدل‌سازی مجتمع سازی سیستم روی تراشه
۳. فناوری بسته‌بندی مژوول‌های چند تراشه‌ای
۴. مجتمع سازی سیستم در بسته‌بندی
۵. بسته‌بندی تراشه‌های فرکانس بالا
۶. فناوری بسته‌بندی 2.5D (ایترپوزر)، فناوری بسته‌بندی 3D تراشه‌ها روی ویفر (3D-IC)
۷. مدل‌سازی بسته‌بندی، مدل‌های الکتریکی، حرارتی، مکانیکی
۸. مجتمع سازی ناهمگن و انواع بسته‌بندی آن
۹. بسته‌بندی سطح ویفر توسعه یافته
۱۰. بسته‌بندی سطح ایترپوزر
۱۱. بسته‌بندی سطح ایترپوزر سیلیکان، ارگانیک، شیشه، بسته‌بندی سطح ترکیبات سرامیکی (HTCC، LTCC)
۱۲. انواع اینترکانکت‌های بسته‌بندی و مدل‌سازی آنها

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- استفاده از اسلایدهای درس با توجه به پیچیدگی محتوا درس و استفاده بهینه از زمان،
- استفاده از فیلم و ویدئوهای یوتیوب، با توجه به موضوع بالاترین سطح فناوری‌های ساخت و بسته‌بندی تراشه‌ها
- پرسش و پاسخ و بحث کلاسی برای هوشیار نگهداشت، توجه دادن و مشارکت دانشجو،
- دادن تکالیف درسی، تمرین‌های کامپیوتری و پروژه کوچک درسی برای ایجاد مهارت‌های تخصصی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی: تکالیف منزل، تمرین‌های کامپیوتری، پروژه درسی، و امتحان میان‌ترم: ۷۰ درصد

آزمون پایان‌ترم: ۳۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- امکانات متداول نظیر ویدئو پروژکتور برای ارائه درس، نرم‌افزارهای HSICE، ADS و HFSS برای انجام تکالیف کامپیوتری

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. Lau, J. H., *Heterogeneous Integrations*. Springer, 2009.
2. Kim, K. S., *Advanced Chip Packaging*. Wiley-IEEE Press. 2017.
3. Heterogeneous Integration Roadmap (HIR), HIR Overview and Executive Summary. <http://eps.ieee.org/hir>, 2019.
4. Jansen, P. C., Barker, R. *System-on-Chip Test Architectures: Nanometer Design for Testability*. Springer. 2017.
5. Ramm, P. *System-on-Chip Test Data Management: Analysis and Debug*. Springer. 2016.

الکترونیک سطح گسترده		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:	
نظری ☒ پایه ☐	Large-Area Electronics	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی ☐		دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ اختیاری ☒	۳	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- هدف این درس: آشنایی با افزارهای الکترونیک سطح گسترده و سیستم‌های مرتبط با آن است که شامل LCD و صفحه‌های نمایشگر صاف OLED و نمایشگرها صاف X-ray و حسگرها نوری است.

(ب) اهداف ویژه:

دانشجویانی که این درس را با موفقیت پشت سر بگذارند قادر خواهند بود:

۱. عملکرد و فیزیک الکترونیک سطح گسترده و تکنولوژی‌های مرتبط با آن (نمایشگرها TFT، LCD، کریستال مایع OLED و حسگرها تصویر برداری) را درک کنند.
۲. درایورهای مربوط به نمایشگرها TFT و COMS برای کاربردهای سطح گسترده را طراحی و پیاده‌سازی نمایند.

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. آشنایی با الکترونیک سطح گسترده
۲. عملکرد و مدلسازی TFT
۳. آشنایی با فناوری نمایشگرها LCD - افزارهای کریستال مایع
۴. معرفی روش‌های آدرس دهی LCD و مدارهای راهاندازی
۵. آشنایی با فناوری نمایشگرها OLED
۶. معرفی روش‌های آدرس دهی OLED، طراحی پیکسل‌ها و مدارهای راهانداز
۷. آشنایی با تصویرگرها X-ray و نوری
۸. بررسی مدارهای بازخوانی حسگرها X-ray و نوری

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- ۳ تا ۴ تمرین

- یک پروژه شبیه‌سازی در نرم افزار MATLAB و/یا HSPICE

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. C. Kagan, P. Andry, Thin-Film Transistors, Marcel Dekker 2003.
2. E. Lueder, Liquid Crystal Displays: Addressing Schemes and Electro-Optical Effects, Wiley-SID 2003.
3. Y. Kuo, Thin Film Transistors: Material and Processes, Kluwer Academic Publishers, 2003 .

-
4. D. Cristaldi, S. Pennisi, F. Pulvirenti, Liquid Crystal Display Drivers, Springer 2009.
  5. K. Iniewski, Medical Imaging: Principles, Detectors, and Electronics, John Wiley & Sons, 2009

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۴۸

طراحی مدارهای مجتمع خیلی فشرده دیجیتال، از RTL تا GDSII		عنوان درس به فارسی:
عنوان درس به انگلیسی:		عنوان درس به فارسی:
Digital VLSI Design, from RTL to GDSII		عنوان درس به انگلیسی:
☒ نظری ☐ پایه		دوروس پیش نیاز:
☐ عملی ☐ تخصصی		دوروس هم نیاز:
☐ نظری-عملی ☒ اختیاری	۳	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمي آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- در این درس، دانشجویان با روند طراحی مدارهای مجتمع دیجیتال آشنا خواهند شد تا در انتها بتوانند لی اوت طراحی دیجیتال مورد نظر خود را ایجاد نمایند.
- همچنین با روش های اندازه گیری پارامترهای مدار نظیر تأخیر، توان و مساحت اشغالی آشنا خواهند شد و برخی از راهکارهای سخت افزاری جهت بهبود این پارامترها و چگونگی پیاده سازی آن در سطح ترانزیستوری و افزودن آن به سلول های استاندارد قابل فهم برای ابزار سنتز، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

(ب) اهداف ویژه:

دانشجویانی که این درس را با موفقیت پشت سر بگذارند، مهارت های زیر را به دست خواهند آورده:

۱. چگونگی کد نویسی HDL قابل سنتز
۲. تست کردن درستی عملکرد مدار طراحی شده
۳. سنتز مدار، تولید نتیجه در سطح گیت، تعیین مکان (Placement) بلوك های مدار و ایجاد ارتباطات (routing) بین آنها، تولید لی اوت
۴. بهینه سازی پارامترهای مهم مدار همچون تأخیر، توان مصرفی و مساحت اشغالی

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. مقدمه ای بر روند طراحی مدارهای مجتمع خیلی فشرده دیجیتال
۲. آشنایی با نحوه کد نویسی (Verilog) قابل سنتز
۳. سنتز مدار
۴. آنالیز زمانی ایستا (استاتیک)
۵. آشنایی با حوزه فیزیکی (Physical Domain)
۶. تعیین مکان (placement) بلوك های مدار
۷. سنتز درخت کلاک
۸. برقراری ارتباطات بین واحد های مدار (Routing)
۹. بسته بندی تراشه (Packaging)
۱۰. طراحی برای تست تراشه

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

دو تا سه تمرین کامپیوتری برای تسلط بر نرم افزارهای مورد نیاز

-

-

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال

۴۵-۵۵ درصد

آزمون میان دوره و پایان نیم سال

۵۵-۴۵ درصد

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. N. H.E. Weste, D.M. Harris, CMOS VLSI Design, Addison-Wesley, 2011.
2. J.M. Rabaey, A. Chandrakasan, and B. Nikolic, Digital Integrated Circuits, Prentice Hall, 2003.
3. Cadence Support (support.cadence.com)
4. Synopsys SolveNet (solvenet.synopsys.com)

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۵۰

عنوان درس به فارسی:		
عنوان درس به انگلیسی:		
System on Chip		
☒ نظری ☐ پایه		
☐ عملی ☐ تخصصی		
☐ نظری-عملی ☒ اختیاری	۳	
رساله / پایان نامه		۴۸
تعداد واحد:		
تعداد ساعت:		

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمي آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

آشنایی با مفهوم، اصول طراحی و آزمون سیستم‌ها بر روی تراشه

(ب) اهداف ویژه:

۱. تجزیه و تحلیل سیستم در اوایل فرآیند طراحی برای پشتیبانی از اهداف طراحی
۲. تجزیه و تحلیل مصالحه‌های سخت افزار/نرم افزار، الگوریتم‌ها و معماری‌ها برای بهینه‌سازی سیستم بر اساس الزامات و محدودیت‌های پیاده‌سازی
۳. تجزیه و تحلیل مصالحه‌ها و جستجوی معماری‌ها در فضای طراحی برای توسعه شتاب‌دهنده‌های سخت افزاری
۴. درک سخت افزار، نرم افزار و سنتز رابط.

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. اصول و روش‌شناسی طراحی سیستم
۲. مقدمه‌ای بر ASIC
۳. تراشه‌های قابل برنامه‌ریزی CPLD و FPGA
۴. طراحی سیستم توسط FPGA
۵. هسته‌های IP
۶. روش‌شناسی طراحی برای هسته‌های منطقی: روند طراحی SOC، اصول کلی طراحی شامل روند طراحی برای هسته‌های نرم و سخت
۷. روش‌شناسی طراحی هسته‌های آنالوگ و حافظه
۸. طراحی بر پایه Platfrom
۹. شبکه‌های ارتباط بر روی تراشه
۱۰. سیستم‌های بر روی تراشه چندپردازشگری
۱۱. شبکه بر روی تراشه
۱۲. تست سیستم‌های بر روی تراشه: هسته‌های منطقی دیجیتال، حافظه‌های نهفته، هسته‌های آنالوگ و علامت مخلوط

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۵۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. H. Chang, L. R. Cooke, M. Hunt, *Surviving the SOC Revolution: A Guide to Platform-Based Design*, Springer, 2002.
2. F. Nekoogar, F. Nekoogar, *From ASICs to SOCs: A Practical Approach*, Prentice Hall, 2003.
3. M. J. S. Smith, *Application-Specific Integrated Circuits*, Addison-Wesley, 1997.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۵۲

عنوان درس به فارسی:		
عنوان درس به انگلیسی:	نوع درس و واحد	Advanced Linear Integrated Circuit Design (CMOS)
دوروس پیش نیاز:	☒ نظری ☐ عملی	☐ پایه ☐ تخصصی
دوروس هم نیاز:	☐ نظری-عملی	☒ اختیاری
تعداد واحد:		۳
تعداد ساعت:	رساله / پایان نامه	۴۸

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- تأکید این درس بر روی روش‌های مختلف طراحی در گره‌های جدید ساخت CMOS و غیرمتداول مدارهای آنالوگ شامل تقویت کننده‌های چند طبقه و پایدارسازی آنها، گیت شناور، تحریک بدن، و ساختارهای بهبود یافته با سوینینگ بالا یا با منابع تغذیه پایین و خیلی پایین می‌باشد.

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی و معرفی طراحی تقویت کننده‌های عملیاتی خاص نظیر چند طبقه و روش‌های مختلف پایدارسازی آنها (به کار رفته در گره‌های جدید فناوری CMOS)
۲. آشنایی و معرفی طراحی تقویت کننده‌های عملیاتی خاص نظیر خیلی کم آفست و کم نویز و روش‌های مداری و سیستمی آنها (به کار رفته در گره‌های جدید فناوری CMOS)؛ همچنین آشنایی با انواع کلاس‌های مختلف تقویت کننده‌ها (A, D, C, AB, A, H, G, ...)
۳. معرفی و آشنایی با مدارات مدیریت توان مجتمع، خصوصاً در مدارات مختلط دیجیتال-آنالوگ بسیار مجتمع
۴. معرفی و آشنایی با مدارت خاص آنالوگ نظیر داریورهای خطوط مخابراتی سیمی، ...

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. گسترش نظریه پایدارسازی فرکانسی برای تقویت کننده‌های چند طبقه
۲. معرفی روش‌های مختلف حذف و کاهش شدید آفست و نویز فلیکر مانند auto-zeroing و چاپر
۳. معرفی انواع کلاس‌های تقویت کننده‌های عملیاتی (A, D, C, AB, A, H, G, ...) و کاربرد آنها
۴. درایورهای خطوط مخابراتی سیمی (تقویت کننده‌های خروجی)
۵. تقویت کننده‌های ریل تا ریل
۶. مدارهای تحریک شده از بدن (بالک)
۷. مدارهای گیت شناور
۸. مدارات مدیریت توان در سیستم‌های مجتمع فشرده (تنظیم کننده‌های ولتاژ سوییچینگ، LDO)
۹. پیاده‌سازی‌های خازن و مقاومت منفی
۱۰. معرفی روش‌ها و ابزارهای جدید طراحی خودکار مدارات و زیرسیستم‌های آنالوگ (Analog CAD Tool Design)

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

۶۰ درصد

آزمون پایان نیم سال

۴۰ درصد

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. B. Razavi, Design of Analog CMOS Integrated Circuits, McGraw-Hill, 2016.
2. T.Chan Carusone, D.A. Johns, K. Martin, Analog Integrated Circuits Design, Wiley. 2012.
3. Willey M.C. Sansen, Analog Design Essentials, Springer, 2006.
4. E. Sanchez Sinencio , A. Andreou, Low-Voltage/Low-Power Integrated Circuits and Systems, IEEE Press, 1999.

عنوان درس به فارسی:		
عنوان درس به انگلیسی:		
Integrated Filters		
☒ نظری ☐ پایه		
☐ عملی ☐ تخصصی		
☐ نظری-عملی ☒ اختیاری	۳	
☐ رساله / پایان نامه	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- آشنایی به ساختارهای مختلف و طراحی فیلترهای مجتمع CMOS و نحوه تنظیم مشخصات فیلتر در این فناوری

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی با روش‌های مختلف طراحی فیلتر روی تراشه از جمله Gm-C, Active-RC, سوئیچ خازنی، ...
۲. آشنایی با نکات مداری طراحی در سطح شماتیک و در سطح لی اوت
۳. غیرایده‌آل‌های مداری و اثر آن در طراحی فیلتر و روش‌های جبران‌سازی آنها؛ روش‌های کالیبراسیون فیلتر

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. نظریه طراحی فیلتر
۲. طراحی فیلترهای غیرفعال
۳. فیلترهای فعال مقاومت خازن (Active RC)
۴. فیلترهای MOSFET-C
۵. فیلترهای Gm-C
۶. فیلترهای Current-Mode
۷. فیلترهای سوئیچ خازنی
۸. فیلترهای فرکانس بالا

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۵۰ درصد

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. M. Ghausi, K. Laker, Modern Filter Design, SciTech Publishing, 2003.
2. V. S. L. Cheung, H. C. Luong, Design of Low Voltage CMOS Switched Capacitor Systems, Kluwer, 2003.
3. Y. P. Tsividis, J. O. Voorman, Integrated Continuous-Time Filters, IEEE Press, 1993.
4. B. Nauta, Analog CMOS Filters for Very High Frequencies, Springer, 1993.

پردازش سیگنال‌های آنالوگ		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:	
■ نظری ☒ پایه	Analog Signal Processing	دوروس پیش‌نیاز:
□ عملی ☐ تخصصی		دوروس هم‌نیاز:
□ نظری-عملی ☒ اختیاری		تعداد واحد:
رساله / پایان‌نامه ☐	۳	تعداد ساعت:
	۴۸	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- در این درس، دانشجویان با روش‌ها و مدارهای آنالوگ پردازش سیگنال مانند کاربردهای مدارهای تقویت‌کننده عملیاتی، مدارهای سوییج خازنی، فیلترها، و ... آشنا می‌شوند و اثرات مداری غیرایده‌آل مانند نویز قطعات و غیرخطسانی در فتار این مدارها بررسی خواهد شد.

(ب) اهداف ویژه:

۱. معرفی مدارهای سوییج خازنی و تحلیل آنها با روش تبدیل Z و قانونهای انتقال بار
۲. معرفی و تحلیل مدارهای نمونه‌بردار و نگهدار (sample-and-hold) سوییج خازنی
۳. بررسی فیلترهای سوییج خازنی درجه ۱ و ۲، فیلترهای FIR، و نردبانی
۴. معرفی مدارها و فیلترهای CMOS زمان-پیوسته

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مدارهای سوییج خازنی
۲. مدارهای نمونه‌گیر و نگهدارنده
۳. معادلات انتقال و بقای بار، تحلیل تبدیل Z
۴. انگرالگیرهای سوییج خازنی، تبدیلهای حوزه S به Z
۵. اثرات ناشی از نمونه‌گیری نظیر $\sin(x)/x$ ، عملیات decimation/interpolation، آشنایی با نرم‌افزار SWITCAP
۶. فیلترهای نردبانی سوییج خازن
۷. فیلترهای FIR، مدارهای بهره با پیاده‌سازی سوییج خازن
۸. نویز حرارتی سوییج C، نویز آپ امپ (حرارتی و فلیکر)، و روش‌های کاهش نویز فلیکر و آفست آپ امپ نظیر نمونه‌گیری double correlated chopping
۹. فیدبک سوییج خازن مود مشترک
۱۰. فیلترهای زمان‌پیوسته و نحوه تنظیم آنها
۱۱. فیلترهای فعال R-C، فیلترهای MOSFET-C، و فیلترهای Gm-C

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- دو پروژه کامپیوترا طراحی، یا یک پروژه کامپیوترا طراحی

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۶۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۴۰ درصد

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. B. Razavi, Design of Analog CMOS Integrated Circuits, McGraw-Hill, 2016
2. Laker, Sansen, Design of Analog Integrated Circuits and Systems, McGraw-Hill, 1994.
3. R. Gregorian , G. C. Temes, Analog MOS Integrated Circuits for Signal Processing, Wiley, 1989.
4. P. A. Allen, D. R. Holberg, CMOS Analog Circuit Design, Oxford University Press, 2002.
5. Willey M.C. Sansen , Analog Design Essentials, , Springer, 2006

عنوان درس به فارسی:	مدارهای پهن‌باند
عنوان درس به انگلیسی:	Broadband Circuits
دوروس پیش‌نیاز:	☒ پایه
دوروس هم‌نیاز:	☐ تخصصی
تعداد واحد:	۳
تعداد ساعت:	۴۸
رساله / پایان‌نامه	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- آشنایی با طراحی مدارهای تقویت کننده، نوسان‌ساز و ... مورد استفاده در سیستم‌های مخابراتی باند وسیع و موج میلیمتری با در نظر گرفتن ملاحظات پیاده‌سازی بصورت مدار مجتمع و غیر مجتمع

(ب) اهداف ویژه:

۱. معرفی آرایش‌های مداری مختلف برای رسیدن به مدارهای پهن‌باند
۲. بررسی پارامترهای موثر بر پهنای باند یک مدار
۳. بررسی غیرایده‌آل‌ها در سطح شماتیک و لی‌اوْت در طراحی مدارهای پهن‌باند

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. معرفی سیستم‌های پهن‌باند بی‌سیم
۲. معرفی سیستم‌های پهن‌باند مخابرات نوری
۳. روش‌های افزایش پهنای باند مدارها
۴. طراحی تقویت کننده‌های پهن‌باند
۵. مدارهای چند باندی و روش‌های تغییر باند فرکانسی
۶. طراحی نوسان‌سازهای پهن‌باند
۷. مدارهای موج میلیمتری
۸. فناوری‌های مناسب برای مدارهای موج میلیمتری

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

آزمون پایان نیم سال

(ج) ملزمومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. E. Sackinger, Broadband Circuits for Optical Fiber Communication, Wiley, 2005.
2. B.S. Virdee, B. Y. Banyamin , A. S. Virdee, Broadband Microwave Amplifiers, Artech House, 2005.
3. C. Hermans , M. Steyaert, Braodband Opto-Electrical Receivers in Standard CMOS, Springer, 2007.
4. A. Niknejad , H. Hashemi (eds), mm-Wave Silicon Technology: 60GHz and Beyond, Springer, 2008.

-
5. M Bozanic, S. Sinha, Millimeter-Wave Integrated Circuits: Methodologies for Research, Design and Innovation, Springer, 2020.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۵۹

عنوان درس به فارسی:		مدارهای مجتمع یکپارچه ریزموچ	نوع درس و واحد
عنوان درس به انگلیسی:		Monolithic Microwave Integrated Circuits	
دوروس پیش نیاز:			☒ نظری ☐ عملی
دوروس هم نیاز:			☐ تخصصی ☒ اختیاری
تعداد واحد:	۳		☐ رساله / پایان نامه
تعداد ساعت:	۴۸		

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

آشنایی با فناوری ساخت مدارهای مجتمع ریزموچ یکپارچه و اصول طراحی مدارهای فرکانس بالا در این فناوری

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی با افزارهای فعال و غیرفعال در MMIC
۲. آشنایی با روش‌های طراحی مدارهای مختلف در MMIC از جمله تقویت کننده‌ها، نوسان‌گرها، سوئیچ‌ها، شیفت‌دهنده‌های فاز، و ...
۳. آشنایی با روش‌های تحلیل و شبیه‌سازی مدارها در MMIC

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مقدمه: آشنایی با MMIC
۲. مرور مباحث میدان‌ها و امواج و خطوط انتقال
۳. افزارهای فعال در فناوری MMIC
۴. افزارهای غیرفعال ریزموچ
۵. ابزارهای طراحی
۶. تقویت کننده‌ها
۷. نوسان‌گرها
۸. میکسرها
۹. ضرب کننده‌ها و تقسیم کننده‌های فرکانس
۱۰. سوئیچ‌ها، تضعیف کننده‌ها، و شیفت‌دهنده‌های فاز
۱۱. فناوری‌های مجتمع مناسب برای MMIC

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

آزمون پایان نیم سال

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. D. Pozar, *Microwave Engineering*, Wiley, 2012.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۶۰

-
- 2. I. D. Robertson, S. Lucyszyn, RFIC and MMIC Design and Technology, IET Publications, 2001.
  - 3. I. Bahl , P. Bhartia, Microwave Solid State Circuit Design, Wiley, 2003.
  - 4. S. Marsh, Practical MMIC Design, Artech House, 2006.
  - 5. G. Vendelin, A. Pavio, U. Rohde, Microwave Circuit Design Using Linear and Nonlinear Techniques, Wiley, 2010.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۶۱

مدارهای مجتمع نوری		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Optical Integrated Circuits	عنوان درس به انگلیسی:
■ نظری ☐ پایه		دروس پیش نیاز:
□ عملی ☐ تخصصی		دروس هم نیاز:
□ نظری-عملی ■ اختیاری	۳	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

الف) هدف کلی:

- آشنایی با طراحی سیستم‌ها و مدارهای مجتمع مورد استفاده در سیستم‌های مخابرات نوری

ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی با ادوات ارسال و دریافت داده در مخابرات نوری
۲. آشنایی با بلوک‌های سازنده فرستنده گیرنده‌های نوری از جمله تقویت‌کننده‌های TIA، محدودگرها، درایورها در فرستنده، و مدارهای بازیابی کلاک و داده در گیرنده

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مقدمه: آشنایی با سیستم‌های فرستنده گیرنده نوری
۲. مشخصات یک سیستم فرستنده گیرنده نوری
۳. نویز و جیتر در سیستم‌های فرستنده گیرنده نوری؛ بودجه ریزی نویز و جیتر
۴. مدارهای تشکیل دهنده فرستنده نوری
۵. تقویت‌کننده امپدانس انتقالی (TIA: Trans-impedance Amplifier)
۶. تقویت‌کننده محدودگر (Limiter)
۷. مدارهای بازیابی کلاک و داده (CDR) با ساختار حلقه قفل فاز، ساختارهای دو حلقه‌ای
۸. افزارهای فرستنده گیرنده نوری
۹. فناوری‌های لازم جهت تلفیق افزارهای نوری با مدارهای فرستنده گیرنده CMOS

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

آزمون پایان نیم سال

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. B. Razavi, Design of Integrated Circuits for Optical Communications, Wiley, 2012.

-
- 2. P. Muller , Y. Leblebichi, CMOS Multichannel Single-Chip Receivers for Multi-Gigabit Optiical Data Communications, Springer, 2007.
  - 3. C. Hermans , M. Steyaert, Broadband Opto-Electrical Receivers in Standard CMOS, Springer, 2007.
  - 4. H. Zimmermann, Integrated Silicon Optoelectronics, Springer, 2010.
  - 5. E. Sackinger, Broadband Circuits for Optical Fiber Communication, Wiley, 2005.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۶۳

عنوان درس به فارسی:		عنوان درس به انگلیسی:	
نوع درس و واحد		Theory and Technology of Device Fabrication	
■ نظری	□ پایه		دروس پیش‌نیاز:
□ عملی	□ تخصصی		دروس هم‌نیاز:
□ نظری-عملی	■ اختیاری	۳	تعداد واحد:
	□ رساله / پایان‌نامه	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

الف) هدف کلی:

- هدف این درس ارائه اطلاعات پایه‌ای از فیزیک افزارهای نیم‌رسانا و پروسه‌های ساخت انواع قطعات نیم‌رسانا مانند اکسید‌اسیون و یافرهای سیلیکنی و آلایش آنها، و ایجاد توانایی طراحی و ساخت پروسه‌های پیچیده برای ساخت مدارهای مجتمع الکترونیکی می‌باشد.

ب) اهداف ویژه:

دانشجویانی که این درس را با موفقیت پشت سر بگذارند قادر خواهند بود:

- روشهای ساخت را برای ایجاد پروسه‌های پیچیده برای ساخت افزارهای کاربردی و مدارهای الکترونیک (برای مثال ساخت ترانزیستور، سلول خورشیدی و ...) با هم ادغام نمایند.
- افزارهای خاص را در میان انتخاب‌های متفاوت در دسترس انتخاب نمایند.
- روشهای ساخت مختلف را با هم مقایسه نمایند.
- پروسه تکنولوژی ساخت قطعات و مدارهای نانو-میکرو الکترونیک را شرح دهند.

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- آشنایی با پروسه ساخت قطعات میکروالکترونیک
- تکنولوژی ساخت ترانزیستورهای اثرمیدان در یک نگاه
- روشهای ساخت یافرهای سیلیکنی و Epitaxy
- اتفاق تمیز، تمیزکاری یافر و پروسه Gettering
- لیتوگرافی نوری
- اکسیدهای حرارتی
- پروسه‌های گرمادهی
- نفوذ
- کاشت یونی
- لایه نشانی بخار شیمیایی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- ۶ سری تمرین

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۶۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۴۰ درصد

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. J. Plummer, M. Deal, Griffin , P. Deal, Griffin, Silicon VLSI Technology. Fundamentals, Models and Computer Simulations, Prentice Hall, 2000.
2. Henry Radamson, Lars Thylen, Monolithic Nanoscale Photonics-Electronics Integration in Silicon and Other Group IV Elements, Elsevier, 2014.
3. Dieter. K. Schroder , Semiconductor Material and Device Characterization, John Wiley sons Inc, 1998.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۶۵

عنوان درس به فارسی:	
عنوان درس به انگلیسی:	عنوان درس به فارسی:
Solid State Devices	افزارهای نیم رسانا
نیاز: دروس پیش نیاز:	نوع درس و واحد
نیاز: دروس هم نیاز:	نظری ☒ پایه
تعداد واحد:	عملی ☐ تخصصی
تعداد ساعت:	نظری-عملی ☒ اختیاری
۴۸	رساله / پایان نامه

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- هدف این درس ارائه اطلاعات تخصصی از فیزیک نیم رسانا و به کارگیری مباحث مطرح شده در توجیه و تفسیر خروجی های افزارهای نیم رسانا است. این دانش به دانشجویان در راستای تجزیه و تحلیل و طراحی و ساخت افزارهای جهت مدارهای مجتمع الکترونیکی کمک شایانی می کند.

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی با فیزیک نیم رساناها
۲. آشنایی با افزارهای اثر میدان
۳. آشنایی با افزارهای بر پایه ساختارهای ناهمگون
۴. آشنایی با افزارهای خاص سرعت بالا

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. مرور فیزیک کوانتوم و فیزیک آماری
۲. مروری بر فیزیک مواد نیم رسانا
۳. پیوندهای p-n همگون و ناهمگون
۴. پیوندهای تونلی و سازو کار تونل زنی
۵. پیوند شاتکی
۶. ترازیستورهای دوقطبی همگون
۷. ترازیستورهای دوقطبی ناهمگون
۸. ساختارهای دو پایانه ای، سه پایانه ای MOS ، ترازیستور اثر میدانی MOS
۹. آثار کanal کوتاه در ترازیستور اثر میدانی MOS
۱۰. افزارهای سرعت بالا و مدرن : Finfet

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۵۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۵۰ درصد

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(ج) فهرست منابع پیشنهادی:

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۶۶

۱. یانیس.پی. تیسویدیس، ترجمه مرتضی فتحی ، عملکرد و مدل سازی ترانزیستور MOS ، انتشارات دانشگاه تهران ، ۱۳۸۷.

2. S.M. Sze, , K. K. Ng, Physics of Semiconductor Device, J. Wiley, 2006.
3. Y. Taur, T. H. Ning Fundamentals Of Modern VLSI Devices, Cambridge University Press, 2009.
4. S.M. Sze, and M. K. Lee, Semiconductor Devices: Physics and Technology, Wiley, 2013.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۶۷

عنوان درس به فارسی:		عنوان درس به انگلیسی:	
نوع درس و واحد		Design & Modeling of Digital Systems with Hardware Description Languages	
■ نظری	□ پایه		دروس پیش‌نیاز:
□ عملی	□ تخصصی	-	دروس هم‌نیاز:
□ نظری-عملی	■ اختیاری	۳	تعداد واحد:
	□ رساله / پایان‌نامه	۴۸	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

الف) هدف کلی:

- یادگیری کامل زبان‌های سخت افزاری در سطوح مختلف و استفاده از آن در مراحل مختلف طراحی و ساخت مدارهای دیجیتال
- طراحی در سطح RTL و ارتباط آن با الکترونیک مدارها از طرفی و توصیف در سطح سیستم از طرف دیگر با استفاده از زبان VHDL

اهداف ویژه:

۱. استفاده از زبان VHDL برای سنتر در سطح RTL و شناخت قابلیت‌ها و محدودیت‌های RTL Synthesis
۲. یادگیری مدل‌های مختلف سیمولیشن و بطور خاص موتورهای شیوه‌سازی Event Driven
۳. بوجودآوردن زمانبندی و همزمانی در زبانهای سخت افزاری در سطح گیت، RTL و سیستم
۴. توصیف سخت افزار با استفاده از SystemC با روشهای ارتباطی سطح بالا (TLM)

پ) مباحث یا سو فصل‌ها:

۱. سنتر مدارها در سطح RTL با استفاده از VHDL
۲. ساختارهای زبان VHDL برای توصیف‌های Abstract
۳. مدل سیگنال و همزمانی در زبان VHDL و گسترش آن به زبانهای سخت افزاری دیگر
۴. توصیف و مدل کردن یک سیستم پردازنده‌ای در VHDL
۵. استفاده از زبان SystemC برای توصیفهای BFM و RTL (Bus Functional Modeling)
۶. یکجا کردن ارتباطهای RTL در سطح باس در SystemC های Channel
۷. استفاده از TLM برای ارتباط اجزای سخت افزاری با زمانبندی دقیق
۸. استفاده از TLM برای ارتباط پروسسورها و اجزای سخت افزاری با زمانبندی تقریبی
۹. استفاده از TLM بصورت نرم افزاری با زمانبندی آزادانه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- استفاده از شیوه ساز و ابزار سنتر زبان VHDL
- استفاده از محیط‌های C++ برای توصیف نرم افزار و سخت افزار
- استفاده از کتابخانه SystemC برای توصیف‌های سخت افزار و نرم افزار در سطح سیستم

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۴۵ در صد
آزمون میان ترم و پایان ترم	۵۵ در صد

ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. Z. Navabi, VHDL: Modular Design and Synthesis of Cores and Systems, McGraw Hill-Professional2007.
2. IEEE Std. 1076-2003, VHDL LRM, IEEE, New Jersey, 2003.
3. IEEE Std 1666-2005, IEEE Standard SystemC Language Reference Manual, IEEE, 2005.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۶۹

عنوان درس به فارسی:	سلول خورشیدی	عنوان درس به انگلیسی:
دروس پیش نیاز:	Solar cell	نوع درس و واحد
دروس هم نیاز:	پایه	نظری
تعداد واحد:	تخصصی	عملی
تعداد ساعت:	اختیاری	نظری-عملی
۴۸	رساله / پایان نامه	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

- هدف از این درس آشنایی دانشجویان با بحث بنادی فیزیک سلول خورشیدی با محوریت شیوه‌سازی و نقش علوم و فناوری نانو در نسل جدید سلول‌های خورشیدی است. اصول کاربردی و آخرین دستاوردها در نسل جدید سلول‌های خورشیدی شامل سلول‌های خورشیدی لایه نازک، پروسکایت و نقاط کوانتومی شرح داده خواهد شد.

اهداف ویژه:

۱. تسلط دانشجویان تحصیلات تکمیلی بر فیزیک و انواع سلول‌های خورشیدی
۲. آشنایی با مباحث مربوط به نصب پنل‌ها و نیروگاه‌های خورشیدی
۳. کسب مهارت در شیوه‌سازی سلول‌های خورشیدی
۴. کسب توانمندی در جهت پژوهش در زمینه سلول‌های خورشیدی

(ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. فیزیک سلول خورشیدی
۲. محاسبه جریان سلول خورشیدی
۳. انواع سلول‌های خورشیدی
۴. سلول‌های خورشیدی سیلیکونی
۵. سلول‌های خورشیدی نانوساختار پروسکایتی
۶. مشخصه یابی سلول‌های خورشیدی
۷. سلول‌های خورشیدی لایه نازک CdS و CIGS
۸. سلول‌های خورشیدی بازدهی بالا III-V
۹. طراحی نیروگاه متصل به شبکه
۱۰. طراحی و محاسبه نیروگاه منفصل از شبکه
۱۱. شبیه‌سازی سلول خورشیدی در قالب پروژه با نرم‌افزار SCAPS

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی و امتحانک‌ها در طول ترم	۱۰ درصد
بروزه	۲۰ درصد
آزمون میان ترم	۳۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. راضیه تیموری و راحله محمدپور، مبانی مدل‌سازی سلول‌های خورشیدی، انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران ، چاپ اول ۱۴۰۰.
2. Handbook of Photovoltaic Science and Engineering,2003
3. S.M. Sze, and M. K. Lee, Semiconductor Devices: Physics and Technology, Wiley, 2013.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۷۱

عنوان درس به فارسی:	نامو بیوالکترونیک	عنوان درس به انگلیسی:
دروس پیش نیاز:	Nano bioelectronics	نوع درس و واحد
دروس هم نیاز:	☒ پایه	نظری
تعداد واحد:	☐ تخصصی	عملی
تعداد ساعت:	☒ اختیاری	نظری-عملی
۴۸	☐ رساله / پایان نامه	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

هدف کلی:

- هدف این درس آشنایی با مفهوم نانو بیوالکترونیک است که به معنی ترکیب عناصر بیولوژیکی با الکترونیک است. در این درس آموخته می شود که با الهام از سیگنال های بیولوژیکی می توانیم شناخت بهتری نسبت به جمع آوری داده ها و دستکاری موثر تری بر سلول ها و مولکول های زیستی داشته باشیم و در نهایت پیوندی بین زیست شناسی و الکترونیک برقرار کنیم. هدف نانو بیوالکترونیک ساخت افزارهای الکترونیکی نانوساختار به منظور تشخیص بیماری، درمان و داروسانی و مهندسی فرایندهاست.

اهداف ویژه:

- آشنایی با مفاهیم زیستی و پیوند بین مهندسی الکترونیک با علم زیست شناسی
- آشنایی با حوزه نانو بیوالکترونیک بر پایه DNA
- آشنایی با حوزه نانو بیوالکترونیک بر پایه پروتئین
- آشنایی با حوزه نانو بیوالکترونیک بر پایه سلول

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- مروری بر نانو بیوالکترونیک
- نانو بیوالکترونیک بر پایه DNA: توانایی DNA در هدایت جریان، مروری بر مباحث تونل زنی کوانتمی، فوتون و الکترون، hopping و ترازهای HOMO و LUMO، نانو افزارهای تشخیصی بر پایه DNA functionalized، نانوساختارهای DNA
- نانو بیوالکترونیک بر پایه سلول: مناطق الکتریکی از سلول بیوالکترونیک، غشاء سلولی و سیتواسکلتون، تشخیص بیماری بر اساس الکترون اختلال الکتریکی سلولی، نانو بیو حسگرهای الکتریکی برای تشخیص سلول و درمان
- سیستمهای تشخیصی الکتروشیمیایی CV و EIS برای تشخیص سرطان بصورت in-vitro و in-vivo و نقش نانو ساختارهای فعال الکتریکی در آن
- ترجمه بیو الکترونیکی از اد سازی ROS توسط سلولهای سرطانی
- برهمکنش پتانسیل الکتروستاتیک جهت ایجاد تغییر در متابولیزم سلولهای سرطانی و میزان برهمکنش رگ های خونی و لنفاوی با بافت مجاور، مدالیته جدید در درمان
- پدیده الکترو پوریشن و چگونگی بکار گیری آن در دارو رسانی انتخابگر اینه به بافت های سرطانی
- پدیده CELLEX و تقاوی زمان دی پلاریزاسیون الکتریکی بین سلولهای متاستاتیک و غیر متاستاتیک سرطانی

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری مناسب با محتوا و هدف:

- ارائه سمینار در خصوصیات یکی از موضوعات جدید در این حوزه و تشریح آن و بررسی مقالات روز مرتبه به آن

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال

۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال

۵۰ درصد

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. مقالات و پتنت های استاد درس

2. A. Offenhäusser, R. Rinaldi ,Nanobioelectronics - for Electronics, Biology, and Medicine, Springer New York, 2009.
3. I. Willner, E. Katz Bioelectronics: From Theory to Applications, Wiley. 2006.
4. Q. Liu, P. Wang ,Cell-based Biosensors: Principles and Applications, Artech House. 2009.
5. R. Pethig, S. Smith ,Introductory Bioelectronics: For Engineers and Physical Scientists, Wiley, 2012.

کارشناسی ارشد مهندسی برق - مدارهای مجتمع الکترونیک / ۷۳

عنوان درس به فارسی:		افزارهای ذخیره انرژی ۱
عنوان درس به انگلیسی:	Energy Storage Devices 1	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:		نظری ☒ پایه ☐
دروس هم نیاز:		عملی ☐ تخصصی ☒
تعداد واحد:	۳	نظری-عملی ☐ اختیاری ☒
تعداد ساعت:	۴۸	رساله / پایان نامه ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تكميلی نياز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

(الف) هدف کلی:

- هدف این درس آشنایی با ذخیره سازهای انرژی به صورت الکتروشیمیابی، (مانند باتری های لیتیم یونی، ابرخازن ها و پیل های سوختی) است. در این میان عده توجه درس بر روی باتری های لیتیم یونی، اصول عملکرد آنها و پارامترهای تعیین کننده در کارایی این افزاره ها متمرکز شده است. مشخصه یابی این افزاره ها نیز در دستور کار درس قرار دارد.

(ب) اهداف ویژه:

۱. آشنایی با فیزیک ذخیره سازهای انرژی بصورت الکتروشیمیابی
۲. شناسایی محدودیت ها، مشکلات پیش رو و فرسته های موجود در زمینه افزاره های ذخیره کننده انرژی، به خصوص باتری های لیتیم یونی
۳. آشنایی با مشخصه یابی های مربوط به این افزاره ها

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. منابع انرژی
۲. مقدمه ای بر باتری ها و انواع مواد الکتروودی
۳. پارامترهای تعیین کننده در کارایی یک باتری
۴. تلفات اهمی
۵. تلفات اکتیواسیون
۶. تلفات تراکم: دیفیوژن در باتری
۷. پروفایل ولتاژ باتری
۸. مقدمه ای بر مشخصه یابی های ذخیره سازهای انرژی به صورت الکتروشیمیابی: ولتاژی چرخه ای

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ۲ تا ۴ سری تمرین

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

تمرين ها:	۲۰~ در صد
آزمون میان ترم	۳۵~ در صد
آزمون پایان ترم	۴۵~ در صد

(ج) ملزمات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(ج) فهرست منابع پیشنهادی:

1. Bard, Allen J., Faulkner, Larry R., White, Henry S, Electrochemical Methods: Fundamentals and Applications, Wiley, 2022.

-
- 2. John Newman, Karen E. Thomas-Alyea, *Electrochemical Systems*, Electrochemical Society Series, 2020.
  - 3. Peter Atkins, Julio de Paula. W.H. Freeman, *Atkin's Physical Chemistry*, 2012.
  - 4. F. Torabi, P. Ahmadi, *Simulation of Battery Systems, Fundamentals and Applications*, Academic Press, Elsevier, 2019.
  - 5. R. A. Huggins, *Advanced Batteries: Materials Science Aspects*, Springer, 2009.